

UNIVERSITAS TYRNAVIENSIS

Časopis Trnavskej univerzity v Trnave

XII/2023/1

**DEŇ
OTVORENÝCH
DVERÍ**

NA TRNAVSKEJ UNIVERZITE

**25
01
23**

Obsah

UNIVERSITAS TYRnaviensis
Časopis Trnavskej univerzity v Trnave

Číslo reg. na MK SR:
EV 4665/12
ISSN 1338-9025

Vydáva Trnavská univerzita v Trnave,
Hornopotočná 23,
918 43 Trnava,
IČO 31 825 249,
č. tel.: 033/5939111
<https://www.truni.sk/>
e-mail časopisu: casopis.TU@truni.sk

Editorial

Nie sme ako stroje? 3

Na pulze univerzity

Požiadali sme o posúdenie súladu vnútorného systému zabezpečovania kvality 4
Slovenská advokátska komora a Právnická fakulta Trnavskej univerzity uzatvorili dohodu o spolupráci 4
Migráčna kríza. Výzvy a riešenia 5
Návšteva rektora Pápežského slovenského ústavu sv. Cyrila a Metoda v Ríme 5

Čo nás teší

Róbert Dobrovodský sa stal verejným ochrancom práv 6
Centrum podpory a ochrany zdravia začalo svoju činnosť konferenciou Aktuálne výzvy v ochrane a podpore zdravia 6

Profily osobnosti

Prof. PhDr. Ján Grác, DrSc. – vysokoškolský pedagóg, vedec, kolega a významný slovenský psychológ 7

Zo života fakúlt

Novinky z fakulty filozofickej 8 – 13
Novinky z fakulty pedagogickej 14 – 17
Novinky z fakulty zdravotníctva a sociálnej práce 18 – 21
Novinky z fakulty teologickej 22 – 23
Novinky z fakulty právnickej 24 – 27

Okienko študentskej rady

Čo sa udialo za posledné mesiace 28

Študentská panoráma

Študentská vedecká konferencia katedry histórie 29
Výlet za poznáním 30

Študentské mobility

Erasmus štúdium v Bergene 31

2

Veda a výskum

Žena v antickom Grécku 32 – 33

Ponad čas

Ešte jedno obzretie za vznikom Trnavskej univerzity, aj s autentickým svedectvom 34 – 35

Predsedajúca redakčnej rady:

prof. PhDr. Vladimír Rábik, PhD.

Výkonná redaktorka:

PhDr. Henrieta Žažová, PhD.

Členovia redakčnej rady:

Mgr. Matúš Demko, PhD.

prof. MUDr. Bohumil Chmelík, PhD.

Samuel Kráľ

Mgr. Mária Letzová

Mgr. Barbora Likavská

doc. PhDr. Zuzana Lopatková, PhD.

doc. PhDr. Gabriela Magalová, PhD.

Radovan Marcinčin

PhDr. Zuzana Martinkovičová

Andrea Mičudová

ThLc. Mgr. Michaela Moravčíková, Th.D.

Mgr. Ľubica Nicolussi

Mgr. Anna Skupinová

doc. S.S. Lic. Jozef Tiňo, PhD.

Izabela Tobolková

Spolupracovníci:

PhDr. Adriana Krupová, PhD.

PhDr. Marián Manák, PhD.

Jazykový redaktor:

PhDr. Jozef Molitor

Grafická úprava:

Jana Janíková

Vydalo:

Typi Universitatis Tyrnaviensis, vydavateľstvo TU, spoločné pracovisko Trnavskej univerzity a VEDY, vydavateľstvo SAV

Periodicitu vydávania:

štvrťročník

Dátum vydania periodickej tlače:

marec 2023, ročník dvanásťty

Foto na obálke: Barbora Likavská

Nie sme ako stroje?

Milé čitatelky, milí čitatelia,

niekoľko týždňov predtým, než som sa pobral písat tento úvodník, som premýšľal o čom by asi mohol byť. Práve v tom čase sa na stránkach viacerých médií diskutovalo o umelej inteligencii. Vtedy som si spomenul, že pred niekoľkými rokmi som bol ako dekan našej pedagogickej fakulty na stretnutí s kolegami z Čiech a Slovenska v Olomouci. Na tamojšej univerzite a jej pedagogickej fakulte nám ukázali pracovisko, ktoré malo názov zodpovedajúci vtipkársко-ironickej českej povahе: Digitálni doupě, v preklade do slovenčiny Digitálny brloh. Pracovali tam dvaja nadšenci pre digitálne technológie a počas návštevy nás zoznámili nielen s technologickými novinkami, ale aj s úskaliami sociálnych sietí (niektoré z nich v Čechách už boli a na Slovensko sa pomaly blížili), rozprávali nám, ako pomáhajú políciu loviť vydieračov operujúcich práve na týchto sietiach a signalizovali aj otvárajúce sa možnosti umelej inteligencie, pričom nezabudli zvýrazniť riziká, ktoré s tým súvisia. Najmä riziká späť s učiteľskou profesiou, a to bez rozdielu stupňa vzdelávania. Išlo predovšetkým o úskalia súvisiace s ťažkou identifikáciou autorstva rozmanitých prác a odpovedí študentov na študijné zadania. Na toto som si spomenul, keď som celkom nedávno čítal všetky tie články, úvahy a rozhovory na tému umelej inteligencie v našich novinách a časopisoch. Aj tam sa spomínali riziká. V tomto rámci sa však objavil aj článok, ktorý išiel trocha hlbšie a ktorý mi významnou mierou odpovedal aj na otázky, ktoré si už dlhšie nosím v sebe. Objavila sa u mňa vo chvíli, keď som si čítal poéziu vytvorenú umelou inteligenciou a keď som si v jednej aplikácii vypočul minidetektívky, ktoré napísal stroj. V jednom aj druhom, teda v tej poézii a aj v tej próze, som totiž cítil vysokú mieru konštruovanosti, akéhosi stereotypu. Chýbal mi moment prekvapenia, taký charakteristický pre individuálnu ľudskú tvorivosť. Dnes už viem, že keby som túto moju „výhradu“ adresoval umelej inteligencii, mohol by som dostať napríklad takúto odpoveď: „Prepáčte, ale to je výsledok môjho trénovania.“ Približne takto totiž odpovedal ten „stroj“ novinárovi, ktorý je zároveň fyzikom, keď sa spýtal, ako je možné, že mu na položenú otázku poskytol chybnú odpoveď. Takže: umelá inteligencia pracuje s obmedzeným súborom dát, ktoré sa do nej vkladajú a na prácu s nimi je trénovaná. Ešte viac ma zaujal ďalší pokus:

„ChatGPT na otázku – „Ty naozaj rozumieš textom, ktorý vytváraš?“ – odpovedal (?) takto: – Ako jazykový model nemám vlastnú vedomosť ani porozumenie textu, ktorý produkujem. Som machine learning (v preklade strojové učenie), ktorý bol trénovaný na veľkom množstve textu, aby sa naučil vzory a vzťahy medzi slovami, frázami a vetami. Keď generujem text, používam vzory a vzťahy, ktoré som sa naučil počas tréningu, aby som vyprodukoval nový text, ktorý je podobný textu, ktorý som videl počas tréningu. Je dôležité si uvedomiť, že nemám žiadne porozumenie významu alebo kontextu textu, ktorý generujem. Nemám žiadne presvedčenia, túžby ani emócie a nie som schopný pochopiť text tak, ako to robí človek. Môžem iba generovať text, ktorý sa zdá byť súvislý a sémanticky zmysluplný na základe vzorov, ktoré som sa naučil z trénovacích dát.“ Citujem z článku Martina Mojžiša s názvom Stroje tvoria a vymýšľajú. Naozaj? (týždeň, 19. január 2023).

Tu je ten dôvod, pre ktorý som túto tému otvoril. Podstatným rizikom, o ktorom sme diskutovali vtedy v Olomouci (už som sa o njom zmienil) a pre ktoré sa umelá inteligencia v súvislosti so vzdelávaním spomína tak trocha s výstražne zdvihnutým prstom, je fakt, že učiteľ nedokáže identifikovať, či to, čo od študenta dostał ako odpoveď na svoje zadanie, je naozaj od toho študenta. Nuž, je to tak. Je stále ľažšie a ľažšie to zistíť. Čo s tým?

Je načasie zmeniť smer otázok. Jadro problému totiž leží inde. Načo ideme študovať, keď napokon siahame po strojom produkovaných odpovediach, prípadne za nás odpovedá niekto iný? Je zmyslom vzdelávania tá konkrétna odpoveď? Ak áno a za nás ju vyprodukuje niekto iný či niečo iné a my ju ponúkneme vyučujúcemu, aký je rozdiel medzi nami a „strojom“? On sám predsa „hovorí“, že nemá žiadne presvedčenia, túžby ani emócie a „úprimne“ sa „priznáva“, že generované odpovedi vôbec nerozumie. Ani tej, ktorú pripravil pre nás a za ktorú my očakávame vysoké hodnotenie! Lišime sa teda od toho „stroja“? Zdá sa, že nie. Lenže omyl, to nie je pravda! Lišime sa, a veru v niečom veľmi podstatnom. Ten stroj – neklame! Môže sa, ako sme videli, myliť, no – nepodvádzza! On nerozumie, pretože to nepotrebuje, nemá to „v programe“, ale čo my? Študujeme preto, aby sme porozumeli svetu, alebo aby sme produkovali mechanické odpovede, navyše nie svoje vlastné a možno ani správne? Ved' ako si to overíme? Čo my odpovieme na otázku pátrajúcu po tom, či sme sa nielen naučili odpovedať, ale aj porozumeli? A (keď už ten stroj spomenul presvedčenia, túžby a emócie) ako dlho nám vydrží radosť z výsledku získaného podvodom...?

Oprávnene sa môžete spýtať, prečo tu o tom písem. Z čisto praktických dôvodov. Sme na začiatku letného semestra a čochvíla začne finiš s bakalárskymi a diplomovými prácam. Tak som chcel a chcem ponúknut' malé zamyslenie. O tom, či chceme byť ako stroje. Teda bez fantázie, predstáv a schopnosti rozumiť. O tom, či sa od nich chceme lišiť len tým, že my – na rozdiel od nich – vieme špekulať a zámerne obchádzať pravidlá. O tom, či napokon neuznáme, že je oveľa lepšie, ak stavíme na vlastnosti a schopnosti, ktorými sa od strojov (nateraz) odlišujeme: na to, že dokážeme byť tvoriví, lebo máme fantáziu, emócie a túžby a na rozdiel od nich, od jazykových modelov, sme schopní svetu a tomu, o čom hovoríme a píšeme – rozumieť!

Prajem všetkým príjemné čítanie, peknú jar a úspešný vstup do druhej polovice akademického roka.

**prof. PaedDr. René Bilík, CSc.
rektor Trnavskej univerzity v Trnave**

Požiadali sme o posúdenie súladu vnútorného systému zabezpečovania kvality

Trnavská univerzita v Trnave podala 16. decembra 2022 žiadosť o posúdenie súladu jej vlastného, inovovaného vnútorného systému zabezpečovania kvality vysokoškolského vzdelávania Slovenskej akreditačnej agentúre pre vysoké školstvo (SAAVŠ). SAAVŠ na základe výsledkov posúdenia vnútorného systému univerzity rozhodne o tom, či vnútorný systém a jeho implementácia je v súlade so štandardmi kvality pre vnútorný systém.

Pred podaním žiadosti, a to v termíne do konca augusta 2022, mali vysoké školy zákonnú povinnosť zosúladit svoje vnútorné systémy, všetky študijné programy a habilitačné konania a inauguračné konania, ktoré chcú nadalej uskutočňovať, so štandardmi vydanými SAAVŠ a o tejto skutočnosti agentúru informovať. Následne mali vysoké školy ďalšie štyri mesiace na to, aby pripravili vnútornú hodnotiacu správu o implementácii vnútorného systému a požiadali agentúru o posúdenie svojho vnútorného systému, čo týmto krokom TU splnila. SAAVŠ teraz, na základe predložených podkladov a dostupných údajov, určí pracovnú skupinu, ktorá

bude posudzovať vnútorný systém TU. Predpokladaná lehota trvania celého procesu posudzovania je jeden rok odo dňa začatia konania. Súčasťou overovania správnej implementácie vnútorného systému SAAVŠ bude okrem posúdenia súladu samotného vnútorného systému s požiadavkami kladenými na vnútorný systém tiež aj posúdenie súladu študijných programov, ako aj posúdenie súladu odborov habilitačných konaní a inauguračných konaní so štandardmi agentúry. Agentúra pritom vlastnou metodikou posúdi interne schválený súlad študijných programov a interne schválený súlad habilitačných konaní a inaugu-

račných konaní Radou pre vnútorné hodnotenie kvality vysokoškolského vzdelávania Trnavskej univerzity v Trnave, ktoré táto rada uznala ako zosúladené so štandardmi.

Návštevu pracovnej skupiny na rektórate, fakultách a pracoviskách môže TU očakávať najskôr v priebehu jarých mesiacov apríl – máj 2023. Kladný výsledok posúdenia vnútorného systému bude pre TU znamenať, že si bude môcť samostatne vytvárať, upravovať, ale najmä realizovať vlastné študijné programy v tých študijných odboroch a stupňoch, na ktoré bude mať oprávnenie podľa rozhodnutia SAAVŠ.

Zuzana Nevolná, Adriana Krupová

Slovenská advokátska komora a Právnická fakulta Trnavskej univerzity uzatvorili dohodu o spolupráci

Slovenská advokátska komora a Právnická fakulta Trnavskej Univerzity v Trnave uzatvorili 27. januára 2023 dohodu o spolupráci. Hlavným predmetom dohody je vzájomná spolupráca v oblasti vzdelávania, vedy, výskumu a prípravy absolventov práva na výkon ich budúcich povolaní.

4

Dohoda sa osobitne zameriava na klinické právne vzdelávanie, v rámci ktorého sa pod odborným dohľadom môžu uskutočňovať vybrané právno-applikačné aktivity, ktoré nie sú právnym poradenstvom. Za právnickú fakultu dohodu podpísala jej dekanka Andrea Olšovská, za Slovenskú advokátsku komoru jej predseda Martin Puchalla. Slovenská advokátska komora má už obdobné dohody uzatvorené s právnickými fakultami v Bratislave aj v Košiciach, a táto forma spolupráce sa jednoznačne ukázala ako mimoriadne prínosná tak pre advokáciu, ako i pre akademickú sféru.

„Veľmi ma teší, že sme dnes uzatvorili dobrú dohodu o spolupráci aj s Právnickou fakultou v Trnave. Tešíme sa na spoluprácu, ktorej cieľom sú nielen konkrétné vzdelávacie aktivity, ale najmä spoločný záujem posilňovať potrebné hodnotové vnímanie práva,“ povedal predseda SAK Martin Puchalla.

PR

Foto: Barbora Likavská

Migračná kríza. Výzvy a riešenia

Katedra politológie Filozofickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave sa v stredu 15. februára 2023 spolu s neziskovou organizáciou Metoikos podielala na organizácii diskusie, ktorá sa zameriavala na aktuálne otázky týkajúce sa problémov súvisiacich s riešením migračnej krízy a integrácie utečencov a dočasných odídencov najmä z Ukrajiny.

Na podujatí sa zúčastnili minister vnútra SR Roman Mikulec a riaditeľ Migračného úradu Ján Orlovský, ktorí predstavili rámcové politiky, ktoré boli prijaté na zlepšenie štátnych kapacít pri zvládaní obdobných výziev v tejto oblasti. Diskusiu moderoval Dr. Tomáš Jahelka, ktorý pôsobí na Katedre politológie FF TU. Témami, o ktorých sa diskutovalo, zahŕňali okrem problémov ukrajinských študentov aj otázky súvisiace s problémami spojenými s nárastom hybridných hrozien. V diskusnom paneli bol tiež predstavený zástupca neziskovej organizácie Metoikos a študent politológie na FF TU – Danyil Tsybulko, ktorý sa aj v rámci Študentskej rady vysokých škôl venuje riešeniu problémov, s ktorými sa stretávajú zahraniční študenti na slovenských univerzitách.

Napriek krátkosti času, ktorý mali organizátori diskusie k dispozícii na jej prípravu, podujatie zaujalo aj laickú verejnosť, ktorá sa na ňom aktívne zúčastnila. Účastníci mali možnosť obohatiť sa o nové skúsenosti a lepšie porozumieť súčasnému migračnému problémom ako aj inštucionálnym možnostiam štátu efektívne ich riešiť. Organizátori diskusie dúfajú, že aj toto podujatie úspešne

Ján Orlovský, Roman Mikulec, Danyil Tsybulko a moderátor diskusie Tomáš Jahelka. Foto: Arseniy Synytskyi.

prispeje k rozšíreniu občianskeho povedomia o možných riešeniach migračnej krízy zo strany štátnych inštitúcií ako aj občianskej spoločnosti na Slovensku.

Danyil Tsybulko

Návšteva rektora Pápežského slovenského ústavu sv. Cyrila a Metoda v Ríme

V pondelok 20. februára 2023 sme na Katedre historie Filozofickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave privítali vzácnu návštevu z Ríma. Na pozvanie vedúcej katedry doc. PhDr. Zuzany Lopatkovej, PhD., univer. prof., prišiel rektor Pápežského slovenského ústavu sv. Cyrila a Metoda v Ríme, rev. Dr. Pavol Zvara, PhD., SLL.

Najskôr mal v rámci predmetu Pamäťové inštitúcie v práci historika prednášku pre študentov historie bakalárskeho stupňa štúdia. Priblížil v nej politickú a duchovnú emigráciu Slovákov v Taliansku po druhej svetovej vojne, ale najmä vznik a činnosť tamojšieho ústavu a archív, ktorý je jeho súčasťou. V ňom záujemcovia o výskum nájdu materiály nielen k dejinám ústavu, ale aj k osobnostiam, žijúcim a pôsobiacim v emigrácii, či vzácnu zahraničnú dobovú tlač.

Pápežský slovenský ústav predstavuje dôležitého partnera pre našu univerzitu. Dlhoročne vytvára dôležité zázemie pri systematických výskumoch vo vatikánskych archívoch a z nich vychádzajúcej edícii historických slovacích prameňov.

Po prednáške čakal na rektora Zvaru bohatý program. Spolu so Zuzanou Lopatkovou a prorektorom Vladimírom Rábikom ich prijal rektor René Bílik a s dekanom FF TU Erikom Hrnčiarikom absolvovali prehliadku karneru pri Baziliupe sv. Mikuláša v Trnave. Odborným výkladom v Západoslovenskom múzeu v Trnave sprevádzala vzá-

nu návštevu naša absolventka Mgr. Lucia Duchoňová. Okrem expozícií si prezreli Kostol Nanebovzatia Panny Márie, ktorý je pre verejnosť prístupný len pri špeciálnych príležitostiach.

Radoslava Ristovská

Prijatie rev. P. Zvaru rektorm Trnavskej univerzity R. Bílikom. Zľava: Vladimír Rábik, Pavol Zvara, René Bílik a Zuzana Lopatková. Foto: Martina Radošovská.

Róbert Dobrovodský sa stal verejným ochrancom práv

Národná rada 81 hlasmi 9. novembra 2022 zvolila doc. JUDr. Róberta Dobrovodského, PhD., LL.M., za nového ombudsmana. Verejný ochranca práv je nezávislý orgán Slovenskej republiky. Poslaním tejto inštitúcie je chrániť základné práva a slobody občanov a občianok pred orgánmi verejnej správy, teda napríklad úradmi, zdravotnou či sociálnou poisťovňou.

Úlohou ombudsmana je upozorňovať na porušovanie práv a žiadať o nápravu. Verejný ochranca práv nemá oprávnenia meniť rozhodnutia dotknutých orgánov, ale využitím mäkkej sily a predložením argumentov presvedčiť o priatí odporúčaní, ktoré navrhuje s cieľom dosiahnuť nápravu situácie, v ktorej dochádza k porušeniu práv. Doc. JUDr. Róbert Dobrovodský, PhD., LL.M., pôsobí na Katedre občianskeho a obchodného práva na Právnickej fakulte Trnavskej univerzity. V roku 2005 získal Cenu Karola Planka za publikáci-

nú činnosť a v roku 2020 Cenu Martina Palkoviča za vynikajúce výsledky v pedagogickej činnosti. Odborne sa okrem iného venuje tématam ako ochrana spotrebiteľa, európske súkromné právo alebo rodinné právo. Má skúsenosti ako národný expert Expertnej skupiny pre práva dieťaťa (*Expert group on the rights of the child*) Európskej komisie v Bruseli. Je členom Rady kvality Právnickej fakulty TU. Veľoval sa bezplatnému právnemu poradenstvu pre študentov.

PR

Foto: Barbora Likavská

Centrum podpory a ochrany zdravia začalo svoju činnosť konferenciou Aktuálne výzvy v ochrane a podpore zdravia

23. novembra 2022 bolo slávnostne otvorené nové centrum pri katedre verejného zdravotníctva FZaSP TU v rámci konferencie o aktuálnych výzvach v ochrane a podpore zdravia. Prítomných privítali hlavný hygienik SR Ján Mikas, dekan Jaroslav Slaný, prorektor Marek Majdan a vedúca katedry Margaréta Kačmaríková. Počas konferencie odzneli referáty na tému podpory zdravia, hygiény výživy, hygiény detí a mládeže, hygiény práce, hygiény životného prostredia, epidemiológie a hygiény žiarenia. Účastníci mali možnosť pozrieť si priestory nového centra v historickej budove Adalbertinum.

Podpora zdravia je zameraná na vytváranie zdravých životných, pracovných a behaviorálnych predpokladov s cieľom prevziať zodpovednosť jednotlivcov či sociálnych skupín za svoje vlastné zdravie. V tejto súvislosti má centrum ambíciu venovať sa hodnoteniu vplyvu vybraných rizikových faktorov na zdravie obyvateľstva. Prevenciou je aj výživová a nutričná gramotnosť, ktorá je zacielená na elimináciu rizikových faktorov výživy, najefektívnejšie v mladšom a strednom veku. Práve preto je ďalším zámerom vzdelávanie v oblasti nutričnej a výživojej gramotnosti.

Kolektív Centra podpory a ochrany zdravia tvoria J. Slaný, M. Marek, M. Kačmaríková, Róbert Ochaba, Kristína Grendová, Michaela Machajová, Michal Rafajdus, doktorandi a študenti magisterského štúdia katedry verejného zdravotníctva.

kolektív Centra podpory a ochrany zdravia

Časť kolektívu Centra podpory a ochrany zdravia, zľava: K. Grendová, M. Rafajdus, M. Machajová, R. Ochaba, M. Kačmaríková, Samuel Paulík. Foto: Barbora Likavská

Prof. PhDr. Ján Grác, DrSc., vysokoškolský pedagóg, vedec, kolega a významný slovenský psychológ

Profesor Ján Grác sa narodil v malo-roľníckej rodine 5. 4. 1930 v Kováčiach, okres Topoľčany. Stredoškolské štúdium absolvoval na Gymnáziu v Topoľčanoch. V roku 1956 ukončil štúdium na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave (UK) s vyznamenaním ako promovaný psychológ. Začínať na Ústavе ďalšieho vzdelávania učiteľov v Bratislave (1956 – 1961) ako vedúci oddelenia pedagogiky a psychológie. V rokoch 1966 – 1967 pracoval na Psychologickom ústavе UK a od roku 1968 až do roku 1995 pôsobil na Katedre psychológie FF UK.

Od roku 1994 profesor Grác pôsobil ako profesor na Katedre psychológie FF TU v Trnave. Jeho príchod na katedru bol späť s neľahkým obdobím, ktoré bolo poznamenané politicko-ideologickými tendenciami, usilujúcimi o zánik nielen katedry, ale i TU. Tejto úlohy sa zmocnil s príznačným odhadlaním, s plnou zodpovednosťou a rozvahou. Pod jeho vedením sa katedra psychológie zamerala, ako jedna z mála, na formovanie mladého človeka v zmysle vnímania a rozvoja jeho trojdimenzionálnej sféry ako somato-psycho-spirituálnej osobnosti. V rokoch 1964 – 1975 sa profesor Grác výskumne orientoval na psychológiu výchovy mládeže, v ktorej analyzoval problematiku spoločenského styku mládeže (1969), problematiku jej spokojnosti so štúdiom (1973) a tému hodnotovej orientácie mládeže (1979). Za určité syntetické zavŕšenie jeho prác možno považovať monografiu Kapitoly edukačnej psychológie (2009), v ktorej rozpracoval podstatu metód výchovného pôsobenia. Bez nadsadenia možno povedať, že jeho výnimočným dielom je monografia Psychológia mravnosti (2008). Dlhodobý záujem profesor Grác venoval téme autodidaktiky. Predsedníctvo Slovenskej psychologickej spoločnosti mu za prínos v oblasti psychológie samoučenia 7. 4. 2000 udelilo nielen Diplom za zásluhy o rozvoj psychologickej

vedy na Slovensku, ale aj najvyššie vyznamenanie tejto psychologickej spoločnosti SAV Plaketu Antona Jurovského (2009). V roku 2019 mu vyšla monografia Ku psychológiu autodidaktov s podtitulom Akí boli, akí sú a akými sa môžu stať, ktorá predstavuje zavŕšenie štvrtstoročného priekopníckeho úsilia v kreovaní nového predmetu bázania, a to psychológie autodidaktiky.

Kolegovia, ktorí mali tú česť spolupracovať s profesorom Jánom Grácom, ho poznajú ako človeka, ktorý vie nielen vypočuť, povzbudiť, ale aj ukázať nové horizonty a ponúknutu platformu k spoločným vedeckým projektom. Bol vzorom pre kolegov v stanovisku, že študentov nerozvíjame len cez sprostredkovanie učebnej látky, ale predovšetkým svojím postojom k výučbe, vedeckej činnosti, no najmä celou svojou osobnosťou. Pre nás pedagógov bol vzorom inšpirácie k neúnavnej tvorivej práci, ale aj k hľadaniu pravdy a skutočných hodnôt. Vo vzťahu k nadriadeným bol vždy úctivý, k mladším kolegom zaujímal postoj plný dôvery a rešpektu. Mravnosť a morálnosť, o ktorých pútavo písal, boli doplnené autentickým svedectvom vlastného života a motiváciou k celoživotnej práci na seba.

Vedecká rada FF TU mu 2. 10. 2013 udelila čestný titul *profesor emeritus*. Aj v pozícii emeritného profesora pravidelne prispieva do katedrového zborníka *Acta Psychologica Tyrnaviensia*, ktorého je zakladateľom. Pri príležitosti 15. výročia etabluovania logoterapie na Slovensku (2015) mu Slovenský inštitút logoterapie udelil ocenenie za vynaložené úsilie a aktivitu. Bol a je aktívnym spolupracovníkom v interdisciplinárnych oblastiach. Je členom Rady pre vedu, vzdelávanie a kultúru pri Konferencii biskupov Slovenska, ktorá mu 19. 9. 2019 udelila cenu *Fides et Ratio* ako významnej osobnosti v oblasti psychológie na Slovensku. Vedecká rada TU dňa 29. 9. 2020 schválila (všetký-

mi hlasmi) návrh na udelenie titulu *Dr. h. c. profesorovi Grácovi za celoživotné dielo a významný medzinárodný prínos pre vedecké poznanie a vzdelávanie v odbore psychológia*. Ocenenie si profesor Grác prevzal na akademickej slávnosti 14. 6. 2022. V závere mi dovoľte podakovať sa prof. PhDr. Jánovi Grácovi, DrSc., za dlhoročné pôsobenie na Katedre psychológie FF TU. Profesor Grác je a navždy zostane v myslach a srd-

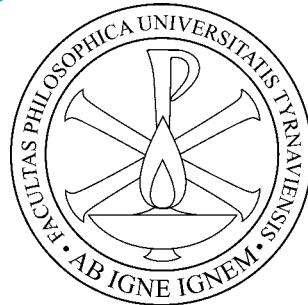

Profesor Ján Grác po slávnom udelení titulu *Doctor honoris causa*. Foto: Barbora Likavská.

ciach kolegov katedry psychológie ako osobnosť s odborným vkladom, tvorivým prínosom, ktorý obohacoval a spájal pedagógov na pracovisku, dodával nádej, silu a odhadlanie, tam, kde sa vytrácal, a to všetko s neuveriteľným taktom a úctou k jedinečnosti osobnosti. Ďakujeme za celoživotné dielo, príklad osobného života, svedectvo žitia duchovných hodnôt, ktoré zostávajú inšpiratívne. Do ďalších rokov života prajeme profesorovi Grácovi pevné zdravie, nádej, životný optimizmus, sprítomňovanie Bozej ochrany a požehnania.

Mária Dědová

Novinky z fakulty filozofickej

Filozofická fakulta oslavila 30 rokov Inaugurácia dekana Erika Hrnčiarika

PR

Foto: Barbora Likavská

Akademický senát Filozofickej fakulty Trnavskej univerzity 28. septembra 2022 zvolil za dekana docenta Erika Hrnčiarika, ktorý pokračuje v druhom funkčnom období od 1. novembra 2022 do 31. októbra 2026. Dňa 6. decembra 2022 sa konala jeho inaugurácia. Súčasne fakulta oslavila 30 rokov svojej existencie. Bola zriadená ešte ako fakulta humanistiky 1. septembra 1992.

8

V slávostnom príhovore si doc. Dr. phil. Erik Hrnčiarik zaspomína na svoje študentské začiatky na Trnavskej univerzite v roku 1997: „Nastupoval som na fakultu, o ktorej mi ešte aj môj gymnaziálny výchovný poradca hovoril, že je provinčná, bez odborníkov a s titulom z tejto školy ma nikam nezoberú. Opak bol pravdou! Na chodbách či v prednáškových sálach som od prvého dňa stretával osobnosti, ktoré som dovtedy poznal len z encyklopédii či odbornej literatúry. Fakultu si totiž v jej počiatkoch vzala pod patronát skupina uznávaných odborníkov, ktorí nehľadeli na svoje osobné pohodlie a vybudovali inštitúciu nadväzujúcu na tradíciu starobylej jezuitskej Trnavskej univerzity, postavenej na princípoch demo-

kracie a novodosiahnutej slobody. ‚Vlakári‘, ako sa často s úsmevom označovali, kládli dôraz nielen na kvalitne a moderne vystavaný vyučovací proces, ale aj na vysokú odbornosť pedagógov.“

Docent Erik Hrnčiarik vyučuje na TU od roku 2006. Oceňuje tunajšiu rodinnú atmosféru: „To nás robilo a stále robí odlišných od množstva iných fakúlt. Zameriavame sa na jednotlivca, a tým pomáhamo rozvíjať individuálne zručnosti poslucháčov a prispievame k ich osobnému rastu.“ Na katedre klasickej archeológie, kde pôsobí, sa venuje etruskému a rímskemu umeniu a architektúre. Je uznávaným odborníkom na kostenú industriu a rímske importy na Slovensku. Okrem bohatej pedagogickej činnosti aktuálne vedie aj archeologický výskum katedry klasickej archeológie. Je interným členom Vedeckej rady TU a vedúcim projektu Elity doby rímskej u stredoeurópskych Svébov, realizovaným v spolupráci s Archeologickým ústavom SAV. Aktuálne je tiež zapojený do grantu Kultúrny vývoj a ráz osídlenia od neolitu po vrcholný stredovek na príklade lokality Bratislava-Zlaté piesky. Venuje sa popularizácii archeológie a archeologickým nálezom (nielen) v Trnave a okolí, napríklad pre Mestskú televíziu Trnava pripravuje Minútku z histórie Trnavy.

V najbližších štyroch rokoch sa chce zamerať na dokončenie akreditačného procesu, otvoriť ďalšie študijné programy či získať oprávnenia habilitovať nových docentov a inaugurovať profesorov aj v ďalších študijných programoch. „Ako veľký balvan z minulého funkčného obdobia si nesiem nesplnený záväzok väčšej internacionalizácie fakulty či dôstojnejšieho a primeranejšieho finančného ohodnotenia jednotlivých pracovníkov,“ povedal E. Hrnčiarik.

Úspešná projektová spolupráca Trnavskej univerzity v Trnave a Masarykovej univerzity v Brne. Projekt InterReg TVU-MU 304011U620

INTERREG V-A
SLOVENSKÁ REPUBLIKA
ČESKÁ REPUBLIKA

EURÓPSKA ÚNIA
EURÓPSKY FOND
REGIONÁLNEHO ROZVOJA
SPOLOČNE BEZ HRANÍC

Podľa aktuálnych kritérií hodnotenia kvality univerzít na Slovensku sa javí ako jeden z najdôležitejších bodov spolupráca so zahraničnými univerzitami v rámci medzinárodných projektových schém a vytváranie vedeckých sietí s odborníkmi z iných krajín s perspektívou zapojenia sa do ďalších projektov. S týmto úmyslom bol ešte v roku 2017 v spolupráci s Masarykovou univerzitou v Brne (MU) pripravený projektový zámer na Európsky fond rozvoja, v rámci výzvy 304000 – Interreg V-A Slovenská republika – Česká republika, ktorého hlavným cieľom sa stala inovácia obsahu vysokoškolského vzdelávania s prihladnutím na najnovšie poznatky v oblasti výskumu základov európskej vzdelanosti. Ako špecifický cieľ projektu si tvorcovia stanovili zvýšiť relevantnosť obsahu vzdelávania na potreby trhu práce a umožniť tak študentom a absolventom humanitných odborov lepšie sa uplatniť na trhu práce.

Projekt v celkovej hodnote 213 975,- eur, ktorého hlavným prijímateľom sa stala Trnavská univerzita, pripravila a koordinovala katedra klasických jazykov FF TU a za cezhraničného partnera si vzhľadom na dlhoročnú úspešnú spoluprácu a vynikajúce kontakty vybrała Ústav klasických štúdií FiF MU. Projektové aktivity sa začali v júni 2020, ale vzhľadom na prerušenie kvôli pandemii boli ukončené v máji 2022. Na riešení sa priamo zúčastnilo spolu trinásť pedagógov oboch univerzít a traja členovia podporného tímu. Členmi riešiteľského kolektívu za našu univerzitu boli profesorka Marta Dobrotková z katedry história, docentka Erika Brtáňová z katedry dejín umenia a z katedry klasických jazykov docentka Erika Juríková, Dr. Nicol Sipekiová, Dr. Katarína Karabová a Dr. Jozef Kordoš. Ako cieľová skupina projektu boli v prípravnej fáze identifikovaní študenti všetkých stupňov študijných programov, pre ktoré sú relevantné vedomosti z anticej vzdelanosti v najširších súvislostiach, t. j. klasické jazyky, latinský jazyk v kombináciách, dejiny umenia, filozofia, história, klasická archeológia. Okrem riešiteľov participovali na projektových aktivitách aj pedagógovia oboch inštitúcií, ktorí sa zúčastnili na odborných stážach, recenzenti učebných materiálov, v rámci exkurzií a prednášok zúčastnení doktorandi a študenti.

Hlavnou projektovou aktivitou sa stala príprava a publikovanie 18 inovovaných učebných materiálov, ktoré boli podľa momentálnych potrieb riešiteľských organizácií už zavedené do procesu výučby. Šest výstupov je voľne prístupných formou e-learningových kurzov, ostatné sú v podobe vysokoškolských učebníčkov vydané v elektronickej podobe a zverejnené na webovom sídle oboch parti-

cipujúcich inštitúcií. Výstupy sa zamerali na propagáciu anticej kultúry a jej širšiu recepciu v ďalších historických epochách. Celkovo sa predpokladá, že výsledky jednotlivých projektových aktivít aplikované a zohľadnené v ďalšom procese modernizácie vzdelávacieho procesu na oboch univerzitách a ich efektivita sa vyhodnotia v päťročnom období udržateľnosti.

V rámci podpory vytvárania partnerstva sa zrealizovali stretnutia expertných skupín oboch univerzít, na ktorých sa riešitelia navzájom oboznámili s aktuálnymi problémami súvisiacimi s platnou legislatívou, s poklesom počtu študentov a celkovým nastavením spoločnosti k humanitným vedám. V rámci diskusíí sa zadefinovali vzájomné očakávania a priority inovácií foriem a obsahu vybraných učebných textov a študijného programu.

Vybraní doktorandi a vedeckí pracovníci absolvovali počas riešenia projektu výmennú stáž na partnerskej univerzite. Táto projektová aktivita prispela k obohateniu znalostí a skúseností a zároveň k zvýšeniu odbornej úrovne učebných materiálov. Počas formálnych i neformalných stretnutí sa zintenzívnila spolupráca medzi participantmi z oboch prihraničných regiónov a vytvorila sa interdisciplinárna expertná skupina odborníkov z vedeckého prostredia i praxe, pripravená podieľať sa na ďalších spoločných projektoch.

V rámci štyroch workshopov (Brno, Trnava, Brno, Piešťany) sa uskutočnili prednášky externých expertov z pracovísk, ktoré sú perspektívne pre uplatnenie absolventov humanitných vied, ako napr. Moravský zemský archív, Moravské zemské múzeum a Moravská zemská knižnica v Brne,

Na exkurzii v Moravskom zemskom múzeu v Brne pri prehliadke jeho zbierok. Zdroj: Archív Katedry klasických jazykov FF TU.

Časť účastníkov záverečného workshopu pred Balneologickým múzeom I. Wintera v Piešťanoch s riaditeľom Dr. Vladimírom Krupom.
Zdroj: Archív Katedry klasických jazykov FF TU.

10

Arcibiskupské gymnázium v Brne, Štátny archív a Západoslovenské múzeum v Trnave a Balneologické múzeum Imricha Wintera v Piešťanoch. Na záverečnom workshopu sa zhodnotili jednotlivé projektové aktivity i výstupy a formou interaktívnej prednášky sa riešitelia dozvedeli o možnostiach propagácie a diseminácie projektových výsledkov smerom k odbornej i laickej verejnosti. Počas odborných prednášok sa riešitelia aj študenti oboznámili so špecifíkami práce v jednotlivých inštitúciach a v rámci exkurzií u konkrétnych potenciálnych zamestnávateľov s podmienkami práce. Priama interakcia medzi cielovou skupinou a odborníkmi výrazne zvýšila relevantnosť vzdelávania a priamo poukázala na možnosti využitia teoretických poznatkov v praxi. Zároveň prispela k väčšej motivácii absolventov zotrvať v regióne a stať sa súčasťou dynamického trhu práce.

V súvislosti s vytváraním a udržiavaním partnerstva, sieťovaním a budovaním kapacít bol poskytnutý priestor na odbornú výmenu názorov medzi zainteresovanými stranami, ako aj priestor na diskusiu o príležitostiah a výzvach pre aktívne pôsobenie a sieťovanie univerzít

v cezhraničnom rozvoji tak, aby v čo najväčšej miere využili svoj inovačný a výskumný potenciál.

Projekt podporil vytvorenie partnerstva univerzít v prihraničnom regióne a zároveň vytvoril expertné skupiny vedeckých pracovníkov a doktorandov týchto univerzít. Vytvorením partnerstva sa poskytla vhodná platforma na aktívnu spoluprácu na aktuálnych výskumných témach, výmenu skúseností z vlastnej činnosti a praxe, čím sa podporil rast úrovne vzdelávacieho procesu na oboch stranach hranice. Modernizovaním vzdelávania prostredníctvom implementácie progresívnych metód a foriem vyučovania, inováciou obsahu vybraných predmetov, prispôsobením metód a foriem vzdelávania potrebám a požiadavkám pracovného trhu a vedomostnej spoločnosti sa vďaka projektu dosiahlo ich skvalitnenie. Na záver možno skonštatovať, že výsledky zhodnotenia aktivít projektu budú zohľadnené v ďalšom procese modernizácie vzdelávacieho procesu na oboch univerzitách, čo zabezpečí neustály kvalitatívny rast vzdelávania a bude mať vplyv na nasledujúce generácie absolventov.

Erika Juríková

Divadlo a filozofia

Katedra filozofie začala tento rok spoluprácu s Divadlom Jána Palárika v Trnave v podobe diskusií s tvorcami a divákmi po vybraných predstaveniach, ktoré moderuje Jaroslava Vydrová.

Na konci minulého roka prinieslo Divadlo Jána Palárika v Trnave v rézii Juraja Nvotu nové predstavanie Palárik (a to jeho teátra), ktorým si pripomína 200. výročie narodenia J. Palárika. Autorský zámer podporený hereckým spracovaním v hlavnej úlohe s Michalom Jánošom je vo viacerých ohľadoch oslovujúci. No nielen po stránke historicko-biografickej či osvetovej. V mnohom sa inscenácia môže dotknúť aj mladšieho publiku, študentov vysokých a stredných škôl, prináša témy aj do súčasného kontextu, do prostredia Trnavy (Palárik ako kňaz pôsobil a zomrel v Majcichove).

Ján Palárik ako známa postava z našich dejín, spisovateľ, dramatik, stelesňuje ľudský zápas s prekážkami, idealizmus, neúnavnú prácu i vyrovnanie sa s nepriazňou osudu. Je viacozmernou osobnosťou – tak sa ho podarilo vykresliť režisérovi a autorovi hry. Palárik sa dostával do centra diania a potom zase na jeho okraj, je človekom, ktorý žil v komplikovanom období, no napriek tomu si jeho presvedčenia zachovali jasnú líniu.

Palárik (a to jeho teátra) je aj príležitostou na stretnutie divadla a filozofie. V rámci projektu diskusií s tvorcami sa po predstaveniach konajú rozhovory, na ktorých sa zúčastňuje aj Katedra filozofie FF TU v Trnave. Palárik totiž

ponúka filozofické otázky – inšpirujúce, ale aj vyrušujúce. Aké je prostredie, v ktorom žijeme, kam sa posúva alebo neposúva naša spoločnosť, nakoniec je to aj tá základná individuálna otázka – čo mám robiť, ako mám konáť? Tým, že Palárik zápasil s mnohými náboženskými i existenciálnymi problémami a čelil krízam, počas predstavenia je divák konfrontovaný aj s otázkou vyrovnanenia sa s pádom, problémami, ktoré človeka dostávajú až na hranicu zvládania, keď svoju existenciu pocitujeme ako ťažko únosnú – ako mám pokračovať ďalej, kde nabratť silu? Azda v tom je Palárik predstavený ako najviac autentický, nie je – asi ani nechce byť – hrdinom, celebritou, nechce byť ani idealistom odtrhnutým od bežných ľudských problémov. Tieto a mnohé ďalšie témy – v neposlednom rade ústredný motív zmierenia, dialógu protichodných názorov – možno s tvorcami tejto inscenácie hneď po predstavení reflektovať aj prostredníctvom diskusií o divadle a filozofii.

Tieto podujatia otvárajú priestor na novú iniciatívu spolupráce Divadla Jána Palárika v Trnave a Katedry filozofie FF TU. Ďalšie divadelné predstavenie spojené s diskusiou sa konalo 14. marca 2023.

Jaroslava Vydrová

Diskusia v divadle o divadle a filozofii. Foto: Adam Puvák.

Aktivity katedry klasickej archeológie

Uplynulé mesiace boli na našej katedre v znamení intenzívnych výskumov a objavov, na ktorých sa podieľali naši pracovníci a študenti. Podarilo sa nám zrealizovať záchranné archeologické výskumy v intraviláne Trnavy a blízkom okolí, ale aj pri rímskom vojenskom tábore v Iži – priamo v rieke Dunaj. S Archeologickým ústavom SAV a Poriečnym oddelením Polície SR sme na začiatku decembra zorganizovali prieskum štruktúr rímskeho mosta v Dunaji (obr. 1). Most mohol spájať tábor legionárov v Brigetiu (dnes Maďarsko) s kastelom na severnom brehu pri obci Iža (dnes Slovensko). Policajný potápač nafilmoval štruktúry jedného z pilierov na go-pro kaméru a po porade aj odpílil vzorku dreveného kola, ktorý sa nachádzal pod vodou. Akciu podporila obec Iža, ktorá poskytla archeológom, trnavským študentom aj príslušníkom polície SR zázemie na logisticky náročnú operáciu. Študenti našej katedry počas tejto netradičnej praxe vy-skúšali okrem podpory potápačov a plánovania akcie aj geofyzikálne merania na ploche rímskeho vojenského

Obr. 1 Príprava potápača na ponor v Dunaji. Foto: Petra Dragonidová.

Obr. 2 Pohľad na archeologický odkryv kvádskej rezidencie v Bratislavsko-Podunajských Biskupiciach. Spoločný výskum Katedry klasickej archeológie FF TU a spoločnosti Via Magna s. r. o. Foto: Andrej Žitňan.

Obr. 3 Skvostný rímsky kotol s bustami Svébov z kniežacieho (kráľovského) germánskeho kostrového hrobu staršej doby rímskej z Mušova (južná Morava). Foto: Eduard Droberjar.

tábora v Iži, odoberanie dendrologických vzoriek alebo archeologický prieskum v blízkosti rieky. V lete pokračujeme v úspešnej spolupráci s Archeologickým ústavom SAV a nájdete nás na letnej škole archeológie priamo na území rímskeho tábora v Iži. Zastavte sa!

Zaujímavé informácie môžeme zverejňovať aj vďaka získaným vedeckým projektom. Ešte minulý rok sa nášmu pracovisku po dlhodobom snažení podarilo získať pomoc od Agentúry pre podporu vedy a výskumu (APVV) pre spoločný projekt s Archeologickým ústavom SAV v Nitre s názvom Elity z doby rímskej u stredoeurópskych Svébov. Svébi predstavovali veľké zoskupenie germánskych kmeňov, ktorých pôvod sa hľadá v Polabí. Na prelome letočtov sa presunuli smerom na juhovýchod a postupne zabrali oblasti predtým obývané Keltami. Prenikli aj na územia dnešných Čiech, južnej Moravy a západného Slovenska, kde na Dunaji nadviazali kontakty s Rimanmi a s vyspelou antickou civilizáciou. V tomto priestore sa stali známejšími pod kmeňovými názvami Markomani a Kvádi. Projekt nasleduje jeden z hlavných trendov súčasného medzinárodného bádania, ktorým je výskum spoločenských elít. Archeologický výskum sa ich snaží identifikovať pomocou troch hlavných fenoménov. Sú to výnimcočné sídla a rezidencie, bohaté „kniežacie“ hroby a výnimcočné nálezy.

Z hľadiska súdanskovej archeológie sa zameriavame na kvádsku rezidenciu v Bratislavsko-Podunajských Biskupiciach, ktorý naša katedra skúmala niekoľko mesiacov (obr. 2). Pomocou geofyzikálneho prieskumu spoznávame hospodárske zázemie podobných sídiel (Cifer-Pác, Veľký Kýr). Súčasťou projektu sú aj výskumné témy súvisiace s pohrebným rítom v staršej dobe rímskej (1. – 2. storočie), kedy sledujeme výraznú diferenciáciu spoločnosti a formovanie elít. Bez nového vedeckého prehodnotenia nezostane ani najbohatší germánsky hrob z Mušova (okr. Břeclav) s množstvom luxusných rímskych importov (obr. 3). Predpokladá sa, že tam bol pochovaný zrejme bezmenný markomanský kráľ, ktorý mohol stať na čele pomocných rímskych jednotiek zložených s germánskych bojovníkov z obdobia markomanských vojen. Výsledkom projektu budú početné vedecké štúdie a monografie, ktoré vyjdú nielen na Slovensku, ale aj v zahraničí.

Miroslava Daňová – Eduard Droberjar – Vladimír Varsik

Pán profesor, d'akujeme... Odišiel profesor Milan Hamada

V pondelok 13. februára 2023 sme s veľkým zármutkom prijali správu o tom, že nás navždy opustil profesor Milan Hamada, ktorého osobnosť a dielo zásadným spôsobom ovplyvnilo nielen slovenskú kultúru, ale aj akademické a spoločenské prostredie. Práce a ideový odkaz profesora M. Hamadu ako intelektuála, literárneho teoretika, kritika a pedagóga tvoria významnú a neprehliadnutelnú súčasť hľadania našej kultúrnej identity a obhajoby významu základných morálnych noriem pre demokratickú spoločnosť. Jeho viacdimenzionálne dielo, ktoré zahŕňa politickú publicistiku, problematiku literárnej vedy až po dejiny slovenskej literatúry a slovenského politického myslenia zo- stáva dodnes inšpiráciou nielen pre tú časť univerzitnej obce Trnavskej univerzity v Trnave, ktorá ho osobne poznala, ale aj pre celú kultúrnu obec na Slovensku. Ako jeho žiak si považujem zdôrazniť, že bol pre mnohých absolventov katedry dejín a teórie umenia a politológie, kde dlhodobo akademicky pôsobil, nielen vedecou, ale aj morálou autoritou. Pripomínanie si myšlienkového odkazu Milana Hamadu, ktorého dielo a osobný príspevok pri budovaní kultúrnejšej, otvorenej a pluralistickej spoločnosti neboli na Slovensku nikdy plnohodnotne docenené, zostáva aj pre nás výzvou. Ideový odkaz profesora Hamadu spočíva najmä vo význame syntetizácie jeho nespochybniel- ných odborných kvalít a osobnosti, ktorá sa vyznačovala vysokým morálnym kreditom a autentickou ľudskosťou. M. Hamada sa prostredníctvom svojej pedagogickej a vedecko-publikačnej činnosti významným spôsobom podieľal na kreovaní a propagácii humanistického odkazu obnovenej TU. Svojím odborným, ako aj ľudským kreditom pomohol zabezpečiť a garantovať vedecký a pedagogický rozvoj vybraných pracovísk na FF TU v čase, keď univerzita zápasila o možnosť sa slobodne rozvíjať bez mocenských zásahov zvolenej politickej reprezentácie. Opakovane v tomto období, tak ako v čase normalizácie, keď bol z politických dôvo-

prof. PhDr. Milan Hamada, DrSc. (* 9. september 1933, Veľká – † 13. február 2023, Bratislava)

dov perzekvovaný za svoje politické a literárne postoje, preukázal silu „bezmocných“ a zmysel občianskej odvahy v zápase o sformovanie slobodnej a pluralitej spoločnosti. V centre pedagogickej činnosti profesora Hamadu sa neodrážala len snaha o sprostredkovanie odborných stanovišť z oblasti dejín kultúry, literatúry a politicko-filozofického myslenia, ale aj zdôraznenie významu kultivácie myslenia v procese krovania sféry osobnej slobody a zodpovednosti. M. Hamada tak fundament ľudskej existencie hľadal a nachádzal v pôsobnosti autentického a vnútorné slobodného človeka, ktorý kriticky reflektuje skutočnosť a vie diagnostikať nekultúrnosť a myšlienkovú deformatívnosť totalizujúcich politických ideológií a individuálneho sebectva. Údel človeka však v politickom kontexte nevnímal v pasívnej role objektu. Práve naopak. Zmysel ľudskej existencie nachádzal v sisyfovskom údele neustáleho zápasu o vlastnú autentickú sféru slobody. Bytostné hľadanie zmyslu, ktoré je v prácach profesora Hamadu prítomné v opozícii k utilitárnej akceptácii skutočnosti, nás tak dodnes odkazuje k obhajobe významu humanistických tradícií. Preto sa Hamadovým nielen propedeutickým, ale existenciálnym odkazom stala skutočnosť uvedomenia si významu polemiky pre slobodný rozvoj pluralnej spoločnosti, a v nej o priestor-

kultúrnosti, ktorý je jedinou zárukou mocensky nedeterminovaného rozvoja autentickosti subjektu. Význam a odkaz Hamadovej vedecko-pedagogickej činnosti sa zrkadlí v jeho antropologickom prístupe k spoločenskej realite, ktorý kládol sústavný dôraz na uvedomenie si vlastnej zodpovednosti za kultiváciu ducha v zápase o kultúrnejsiu a pluralitejšiu spoločnosť.

V čase, keď je privlastňovanie si výhradného nároku na pravdu miestami stále znova „legitimizované“ inštitucionálnou zásterkou a opäť dochádza k obmedzovaniu priestoru samostatného kritického myslenia, sféry slobody a kultivovanej vedenej polemiky, je pripomienka života a diela profesora Hamadu opäťovne aktuálna. V júli 1969 Milan Hamada ukončil svoje zamyslenie v stati Dejiny a existencia takto: „Podobne ako jednorozmerný človek, rovnako aj jednorozmerná spoločnosť platí za svoju existenciu veľkými stratami a napokon, hoci to znie paradoxne, by mohla zaplatiť aj svoju existenciou. Preto čím viac rozmerov dokážeme pre človeka a pre svet zachrániť, alebo im dať, tým viac bude človek a svet pripravený plne a vskutku slobodne vytvárať vlastnú existenciu.“

Nekončiaci zápas o podobu slobody, dôstojnosti a ľudskej autenticity je preto nekončiacim údelom každého človeka, ktorý úprimne hľadá zmysel vlastnej existencie. Je to úloha Sisyfa, ktorý, ako zdôrazňoval M. Hamada, pri svojom hľadaní zmyslu „nepozná nepriateľstvo a nenávist“. Spolu si spomeňme na život a myšlienkový odkaz profesora Hamadu, ktorý nestratil na aktuálnosti, tak aby naša spoločnosť nezostala deformovaná jednorozmernosťou a nekultúrnosťou ducha.

Pán profesor, sme vďační, že sme mohli byť súčasťou vašho akademického a intelektuálneho pôsobenia, ktoré vyjadrené slovami španielskeho literárneho kritika Alejandra Hermida, dosiahlo najvyššie štandardy európskeho kultúrneho myslenia. Bolo nám ctú s Vami spolupracovať! Nikdy na Vás nezabudneme a Vás myšlienkový odkaz sa budeme usilovať nadalej rozvíjať.

Česť Vašej pamiatke!

Marcel Martinkovič

Novinky z fakulty pedagogickej

V znamení osláv 30. výročia

Gabriela Magalová
Foto: Barbora Likavská

Aj inštitúcie majú svoje dejiny a pamätné dni. Pedagogická fakulta Trnavskej univerzity v roku 2022 oslavovala 30. narodeniny, a tak sa kompetentní rozhodli spojiť oslavy výročia s vianočnou akadémiou. Navyše Divadlo Jána Palárika poskytlo fakulte reprezentatívne priestory, ktoré niekoľkonásobne umocnili zážitok z podujatia. Dňa 14. decembra 2022 sme tak prežívali dvojaký sviatok. V priestoroch divadla vystúpili študentky Katedry školskej pedagogiky Pedagogickej fakulty Trnavskej univerzity a pod vedením Mgr. Petra Guľasa, PhD., predviedli vokálky, vokálno-inštrumentálny i inštrumentálny koncert, ktorý zaujímavým výberom skladieb dokázal interpretovať bohatú škálu hudobných opusov od tradičných vianočných songov až po náročné vokálno-inštrumentálne skladby.

Na začiatku slávnejšej akadémie privítala dekanu juhilujúcej fakulty, doc. Ing. Viera Peterková, PhD., prítomných hostí. Boli nimi nielen všetci pracovníci Pedagogickej fakulty TU, ale aj predstaviteľia univerzity na čele s rektorm prof. PaedDr. Reném Bílikom, CSc. Pozvaní však boli i iní vzácnii hostia, partneri fakulty, ktorí zabezpečujú prax, cviční školitelia, bývalí zamestnanci i čestní hostia a funkcionári.

Po koncerte a po príhovore rektora univerzity, ktorý po-

Slávostný prípitok v Zrkadlovej sieni Divadla Jána Palárika – rektor, profesor R. Bílik a dekanka docentka V. Peterková.

ďakoval všetkým za poctivú prácu na rozvoji fakulty a jej vysokom renomé, sme boli pozvaní na občerstvenie do Zrkadlovej siene. Bol to priestor na milé stretnutia s kolegami, bývalými zamestnancami, priestor na spomínanie i šírenie pozitívnej energie, ktorá nám všetkým zostala i po skončení akadémie. Ďakujeme.

Koncert speváckeho zboru.

Netradičné štúdium

Slovenský jazyk v komunikácii nepočujúcich je novootvorený program na Katedre slovenského jazyka a literatúry PdF TU. Odborne sa zameriava na tlmočníctvo a prekladateľstvo slovenského posunkového jazyka a na bakalárskom stupni ho od roku 2020/2021 študujú študenti denného (alebo dištančného) štúdia a aj externého štúdia. Získajú tu základy jazykovedy, jazykovedy posunkového jazyka, pedagogiky sluchovo postihnutých a tlmočenia.

Aká je vzorka študentov tohto zaujímavého štúdia? Sú všetci nepočujúci? Môžu tento odbor študovať aj záujemcovia o tlmočenie do posunkového jazyka bez sluchového postihnutia? Čo týchto študentov zaujíma, čo ich trápi a čo ich teší?

Predstavujeme tri pohľady študentiek, ktoré boli ochotné opísť čitateľom nášho časopisu svoje dojmy a radosti, ale aj svoj boj, svoj svet...

Predstavte nám v stručnosti svet nepočujúcich...

Alica Struková (nedoslýchavá, 3. r., denné št.): Pri narodení mi bol do vienka pribalený nezvyčajný darček – život v tichu. Svet plný zvukov je pre počujúcich niečo úplne prirodzené a bežné. Určite máte skúsenosť s horším počutím – napríklad ste prechladnutí a máte zaľahnuté v ušiach. Síce horšie počujete, ale ked' vyzdraviete, sluch sa vráti do normálu. My, ktorí máme trvalé poškodenie sluchu (percepčnú poruchu sluchu), počujeme nielen horšie, ale dokonca nejasne. Mohli by sme to prirovnáť k rozladenému rádiu. Podľa stupňa straty sluchu sú medzi nami:

- Nepočujúci (ľudia s úplnou stratou sluchu alebo zvyškami sluchu),
- nedoslýchaví (ľudia s ľahkou až ťažkou stratou sluchu),
- ohluchnutí (ľudia, ktorí stratili sluch počas života),
- ľudia s kochleárnym implantátom (stratu sluchu kompenzujú cez prístroj, ktorý sa zavádzza do vnútorného ucha a nahradza funkciu slimáka).

Viete, prečo je slovo Nepočujúci napísané veľkým písmenom N? Nepočujúci s veľkým „N“ sa považujú za členov jazykovej a kultúrnej komunity Nepočujúcich, majú svoj prirodzený posunkový jazyk, svoju kultúru, história a vyznávajú spoločné normy správania. V prípade nepočujúcich s malým „n“ hovoríme iba o audio-logickej statuse; takisto ľudia samých seba nepovažujú za členov komunity a nepoužívajú posunkový jazyk. Okrem svojho jazyka má komunita Nepočujúcich aj svoju kultú-

Alica Struková

ru a svoje zvyklosti. Tie sa napríklad prejavujú pri stretnutí, komunikácii (hovoriaci nesmie mať rúško, nesmie stáť vo svetle, čím by znemožnil adresátoru výhľad...). Každý člen komunity má svoj menný posunok, ktorý sa používa v prípade, ak o ňom hovoria v tretej osobe. Inak sa oslovujú poklepaním, mávaním, dupaním či štukaním vypínačom svetla, organizujú si rôzne akcie a stretávajú sa v kluboch.

Čo bolo hlavným impulzom štúdia tohto odboru konkrétnie pre vás tri?

Dáša Kalmárová (počujúca, 3. r., dištančné št.): Nečakane na mňa vyskočil facebookový príspevok o novom študijnom programe na Trnavskej univerzite. V tom momente mnou prešli zimomriavky. Bolo rozhodnuté.

Julianna Cvitkovičová (užívateľka kochleárnego implantátu, 2. r., denné št.): Sama mám problém so sluchom, ale nikdy som nemala príležitosť sa naučiť posunkový jazyk. Počas

posledného ročníka strednej školy som sa cez známu o tomto odbore dozvedela a bez váhania som si poslala prihlášku. Zatial' neľutujem ani sekundu, rodina a priatelia ma vždy podporovali a tešili sa so mnou, keďže vidia, že ma toto štúdium naozaj napĺňa.

Alica Struková: Ja som od narodenia nedoslýchavá. Na ľavé ucho nepočujem vôbec, na pravé asi štvrtinu. Preto nosím načuvávací aparát, ktorý mi však nenahradí sluch úplne. Väčšiu informáciu mi uniká, nepoznám krásu hudby či nepočujem šepot... Všetci v mojej rodine sú počujúci, tak som, samozrejme, istým spôsobom vyčnievala. Nevyrástala som a nestretávala som sa so seberovnými ľuďmi a nepoznala som nikoho s rovnakým hendiķepom. Až kým som sa rozhodla študovať študijný program slovenský jazyk v komunikácii nepočujúcich na PdF TU. Spoznala som úžasných profesorov, ktorí sú sami Nepočujúci. Začala som sa stretávať s Nepočujúcimi aj mimo školy, zúčastňovať sa na rôznych kultúrnych akciách pre Nepočujúcich a na tlmočených prednáškach. Zistila som, že toto je môj svet. Svet, v ktorom sa nepočúva ušami, ale srdcom.

Ako ste si toto štúdium pred nástupom na univerzitu predstavovali?

Dáša Kalmárová: Pravdupoveryiac – nijako. Pozornosť som zamerala do svojho vnútra, kde som sa pasovala so strachmi a presvedčeniami v súvislosti so štúdiom, ktoré sa mnou niesli celý život.

Ako reagovalo na toto rozhodnutie vaše okolie?

Dáša Kalmárová: Ich prvá reakcia bola prekvapenie. Všetci mi priali a povzbudzovali ma, čo ma utvrdzovalo v rozhodnutí ísiť študovať.

Alica Struková: Rodina ma veľmi podporuje. Mojím snom je vyštudovať a pracovať v škole pre žiakov so sluchovým postihnutím. Keď som prvýkrát v rámci exkurzie v takejto škole uvidela nepočujúce a nedoslýchavé deti, ktoré boli plné života a energie, nehanobili sa za svoj údel a bez ostyku komunikovali v posunkovom jazyku, zahrialo ma pri srdci. Vtedy som prvýkrát pocítila túžbu venovať sa práve im, približovať im svet inak ako zvukovou formou. Zdieľať spoločný svet ticha a posunkov. Byť pri nich na každom životnom kroku, podporovať ich a dávať im najavo, že hoci nepočujú, nie sú o nič menej cenné.

A ako vyzerá váš voľný čas? Čomu sa venujete?

Julianna Cvitkovičová: Venujem sa organizácii, ktorá združuje mladých

Julianna Cvitkovičová

nepočujúcich ľudí. Pripravujeme rôzne akcie a programy na spoznávanie kultúry Nepočujúcich a zároveň podporujeme rozvoj identity mladých nepočujúcich. Čo sa týka mojich záľub, rada si pochutnám na dobrom jedle, trávim čas v prírode so svojím psíkom a taktiež si rada prečítam zaujímavú knihu.

Dáša Kalmárová: Voľný čas rada trávim sama alebo v spoločnosti priateľov. Zvyknem počúvať hudbu, učím sa nové veci, obľubujem posedenia

s kamarátkami a nepohrdnem ani dlhým spánkom.

Alica Struková: Väčšinu môjho voľného času zaberá štúdium. Škola mi dáva pocit, že aj napriek hluchote niečo znamenám a dokážem. Kamarátov nemám, ale snažím sa stretnať sa s mladými Nepočujúcimi a budovať si sociálne väzby takouto formou. Odjakživa boli mojimi priateľmi knihy. Čítanie kníh je pre mňa magický čas, keď môžem nachvílu uniknúť z reality a ocitnúť sa v inej dimenzii. Vlastné pocity a prežívanie vyjadrujem skrz umenie slova a pretváram ich aj do mojej amatérskej tvorby.

S akými problémami pri štúdiu sa najviac stretávate?

Dáša Kalmárová: Ja najmä s nedostatom času na samoštúdium a s motiváciou pokračovať v štúdiu. Posilňuje ma ale, keď môžem niečo málo z posunkového jazyka aplikovať vo svojej práci.

Alica Struková: Vďaka tomu, že profilové predmety učia Nepočujúci pedagógovia, dostáva sa mi pochopenia aj v rámci štúdia. Ako príklad môžem uviesť písanie poznámok. Pretože odčítam z pier, nedokážem súčasne odzerať a zároveň si robiť poznámky z prednášky. Študijné materiály dostávam v elektronickej podobe. Rovnako mi robia problém aj cudzie slová, robí mi napríklad problém spodobovanie. Keď počujem nejaké cudzie slovo prvýkrát, napíšem doslova hatlaninu. Toto všetko zohľadňujú nielen Nepočujúci, ale aj počujúci vyučujúci, a tak mi nikdy nič dôležité neunikne. Som im za to veľmi vďačná. Sú to sice malé gestá, ale pre mňa veľa znamenajú. Štúdium však nie je prechádzka ružovou záhradou, treba na sebe makat. Snažím sa o plnú účasť na vyučovaní, doma poctivo študujem, no najdôležitejšie je stretnať sa s Nepočujúcimi. Ved' platí, že druhý jazyk sa človek najlepšie naučí pri kontakte s rodenými používateľmi jazyka.

Julianna Cvitkovičová: Najväčší problém mám s tým, ako sa prinútiť učiť na skúšky a nenechávať si to na poslednú chvíľu. Vážne si ale myslím, že zatiaľ žiadne veľké problémy nemám, keďže štúdium na tomto odobre ma naozaj baví.

Čím sa teda podstatne líši svet nepočujúcich?

Dáša Kalmárová: Na toto neviem odpovedať. Mám málo skúseností na to, aby som to vedela zhodnotiť.

Julianna Cvitkovičová: Mnoho ľudí si myslí, že svet nepočujúcich a počujúcich sa veľmi líši, čo však nie je pravda. V skutočnosti sú obidva svedy podobné, najväčší rozdiel je v používaní iného jazyka (posunkového jazyka). Nepočujúci sú veľmi priami

Dáša Kalmárová

a otvorení ľudia – a to sa mi na nich veľmi páči. Neskrývajú sa za žiadnu maskou, otvorene a úprimne povedia veci na rovinu, tak ako sú.

Alica Struková: Pre Nepočujúcich je materinským jazykom posunkový jazyk. Má vlastnú slovnú zásobu a gramatiku, ktoré sú nezávislé od hovoreného jazyka. Slovenský jazyk, či už jeho písaná, alebo hovorená forma, je pre Nepočujúcich cudzím jazykom; preto by sa malo v školách pre žiakov so sluchovým postihnutím pristupovať k výučbe slovenského jazyka rovnako ako pri výučbe akéhokoľvek cudzieho jazyka.

Je podľa vás spoločnosť pripravená prijať ľudí s hendikepom ako plnohodnotných ľudí/občanov/ odborníkov?

Dáša Kalmárová: V globále asi skôr nie. Pre bariéry fyzické i systémové nedochádza k výrazným zmenám. Sme plní predsudkov, strachov z nepoznaného a ľahostajnosti. Kým sa nás to bytosťne netýka, nemôže dôjsť k veľkým zmenám. Nepoznáme potreby týchto ľudí, pretože nám chýba s nimi osobný kontakt. Bez poznania sa ale prekážky neodstránia a naopak: nechúť prekonávať pre-

kážky je dôvodom, prečo k poznaniu nedochádza. Je to začarovaný kruh.

Julianna Cvitkovičová: Podľa môjho názoru sa v tomto ohľade ako spoločnosť posúvame postupne ďalej. Je dôležité, aby sme ľudí s hendikepom prijali ako plnohodnotných občanov a aby komunita (napríklad komunita Nepočujúcich) mala možnosť vyjadriť svoje problémy, požiadavky a názory.

Alica Struková: V poslednom čase na Slovensku začali sprístupňovať verejné kultúrne akcie aj pre Nepočujúcich, či už vďaka skrytým titulkom, alebo zabezpečeniu tlmočenia. Ak sa v prejave v hovorenom jazyku vyskytnú napríklad obrazné pomenovania, tlmočník musí využiť kultúrny preklad – nemôže tlmočiť „odslova doslova“, ale s ohľadom na medzi-kultúrny prevod informácie. Význam metafory musí sprostredkovať inak – opisom, exemplifikáciou atď. V posunkovom jazyku sú aj špecifické prostriedky – nepriame pomenovania, špecifické posunky, klasifikátory a špecifikátory. O zaujímavostach a kráse posunkového jazyka by sa dalo hovoriť dlho.

Čo je podľa vás najväčšia hodnota v živote?

Dáša Kalmárová: Podľa mňa odpusťenie, lojalita, úcta, sloboda, priatie. Najviac mi imponujú hodnoty, ktoré dávajú človeku novú šancu byť lepší a nadalej milovaný.

Julianna Cvitkovičová: Úcta, rešpekt a to, že sme si všetci rovnocenní.

Alica Struková: Mňa veľa naučila práve komunita Nepočujúcich, je úžasná. Vďaka nej som pochopila, že nie som v mori sama, ale plavíme sa spoločne na jednej lodi. Že hoci som nedoslýchavá, moju hodnotu to neznižuje. Začala som svoj hendikep

vnímať nie ako prekliatie, ale ako požehnanie. Viem sa vcítiť do prežívania iných Nepočujúcich, viem, ako k nim pristupovať a ako s nimi komunikovať. Nielen posunkovým jazykom, ale hlavne srdcom. Veľmi by som chcela svoju hluchotu premeniť na dar pre ostatných – pomáhať nepočujúcim deťom nájsť vlastnú hodnotu a životné smerovanie.

Za rozhovor ďakuje

Gabriela Magalová

Foto: archív J. Cvitkovičovej,
D. Kalmárovej, A. Strukovej

Každý z nás je svojím spôsobom jedinečný a neopakovateľný. Každý z nás má aj svetlé stránky, ale aj chyby. A naša spoločnosť je ako voda – v prírode ju celkom prirodzene spoznávame v rôznych skupenstvách a formách... Aj ľudia sú rozdielni. Ale tak, ako vzájomným spolupôsobením môže fungovať kolobež vody v prírode, malo by sa to diať aj medzi ľudmi: mali by sme sa navzájom tolerovať, rešpektovať, pomáhať si. A spoločnými silami sa podieľať na „kolobehu vody“ – vytvoriť fungujúcu a stabilnú spoločnosť bez selekcie ľudí s postihnutím. Každý je jedinečný, každý je potrebný.

Alica Struková

Študenti z odboru slovenský jazyk v komunikácii nepočujúcich.

Novinky z fakulty zdravotníctva a sociálnej práce

Za profesorom Miroslavom Ryskom

Andrea Botíková

So žiaľom v srdci oznamujeme, že na púti po tejto zemi dňa 12. decembra 2022 nás navždy opustil drahý a vzácný človek, lekár-chirurg, vedec, kolega, pedagóg, člen Katedry ošetrovateľstva Fakulty zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity v Trnave a blízky priateľ prof. MUDr. Miroslav Ryska, CSc.

18 Po skončení fakulty všeobecného lekárstva v roku 1978 nastúpil ako interný aspirant na Chirurgickú kliniku Fakultnej nemocnice na Vinohradoch v Prahe. Zložil atestácie z chirurgie 1. stupňa (1981) aj 2. stupňa (1986) a v roku 1983 obhájil kandidátsku prácu na 2. lekárskej fakulte Karlovej Univerzity (LF UK; Diagnostika a liečba krvácania do hornej časti tráviacej trubice). V roku 1992 habilitoval z chirurgie (Friedly surgery v liečbe choledocholitiázy) a do roku 1994 pracoval ako docent chirurgie na chirurgickej klinike Fakultnej nemocnice na Vinohradoch (3. LF UK Praha). V roku 1994 nastúpil na Kliniku kardiovaskulárnej a transplantáčnej chirurgie Inštitútu klinickej a experimentálnej medicíny v Prahe (IKEM) a po absolvovaní štvormesačnej stáže na chirurgickej klinike Univerzitnej nemocnice Rudolfa Virchowa v Berlíne začal program transplantácií pečene v IKEM. V roku 1997 a 1998 absolvoval mesačné študijné pobyt v USA (*Mount Sinai Hospital* v New Yorku a *University of California, UCLA* v Los Angeles). V roku 1998 založil Kliniku transplantáčnej chirurgie IKEM, kde do roku 2004 pracoval ako prednosta. Počas svojej profesnej kariéry pracoval a stážoval na rôznych pracoviskách v zahraničí: na chirurgickej klinike v Uppsale vo Švédsku, na onkologickom pracovisku v Berlín-Buch, postgraduálnej chirurgickej škole v Londýne (*Hammersmith Hospital*) a mnohých ďalších. Profesijne sa

Prof. MUDr. Miroslav Ryska, CSc. (8. január 1953
Praha – 12. decembra 2022 Praha)

orientoval na gastroenterochirurgiu, najmä na onkochirurgiu pečene, žľcových ciest a pankreasu.

Od roku 2004 do 2020, keď bol vymenovaný za profesora chirurgie na 2. LF UK v Prahe, pracoval ako prednosta Chirurgickej kliniky 2. LF UK a Ústrednej vojenskej nemocnice v Prahe (ÚVN). Od roku 2010 až dodnes zastával funkciu námestníka riaditeľa ÚVN – Vojenskej fakultnej nemocnice pre vedu a výskum.

Bol predsedom a členom mnohých prestížnych medzinárodných a domácich odborných chirurgických i onkologických spoločností, členom domáčich a zahraničných redakčných rád vedeckých a odborných časopisov, členom vedeckých rád, o. i. členom Vedeckej rady FZaSP TU. Bol autorom viac ako 200 odborných prác publikovaných doma i v zahraničí. Aktívne predniesol asi

250 prednášok na domáčich i zahraničných fórách. V rokoch 2007 – 2008 bol štyri mesiace vedúcim lekárom 7. polnej nemocnice v Kábule. Takmer ihneď po návrate z Afganistanu v roku 2008 nastúpil ako hlavný garant magisterského a doktoranského štúdia v študijnom programe Ošetrovateľstvo na FZaSP TU. Ako garant výrazne pozdvihol úroveň a kvalitu doktoranského štúdia. Bol na to veľmi hrdý. Svojou publikáčnou a vedeckovýskumnou činnosťou výrazne prispel k napredovaniu a rozvoju odboru ošetrovateľstvo. V pedagogickej

činnosti bol neúnavný, svoje odborné vedomosti odo-vzdával s noblesou a ľahkosťou študentom študijného odboru ošetrovateľstvo vo výučbe predmetov anatómia a chirurgia. Nezaháľal ani počas pandémie a v rokoch 2019 a 2022 bol autorom (okrem iného) dvoch rozsiahlych multimediálnych učebníč Chirurgia I a II. pre študentov ošetrovateľstva, jediných svojho druhu.

Jeho životná púť sa skončila... uvedomujeme si prázdné miesto, ktoré zanechal, a veľkú stratu pre nás všetkých, ktorí ho poznali. Bol to výnimočný a vzácný človek s veľkým srdcom a veľkou dávkou človečenstva. Vždy dokázal byť milým, empatickým, trpežlivým a ochotným profesionálom a veľkým človekom. Jeho nezabudnuteľný úsmev, úprimnosť, milé slovo, mудrość, profesionalita a šikovné ruky chirurga nám budú veľmi chýbať. Jeho čestnosť,

zmysel pre spravodlivosť, svedomitosť a pracovitosť boli jeho darom, ktoré využíval nielen pre seba, ale neustále pre prospech iných. Jeho profesionálna práca a ľudská identita nadobudli počas jeho života výnimočnú kvalitu, vysoký kredit a spoločenské uznanie.

Pán profesor Ryska miloval Trnavu, miloval Slovensko. Už viac nebude s nami, no ostávajú spomienky. Opustil tento svet, no to, čo po sebe zanechal, zostane tu i naďalej. Bude tu s nami navždy v našich spomienkach, navždy v našich srdciach.

Bolo nám cťou spolupracovať s ním a byť v jeho blízkosti. Hlbokú sústrast vyjadrujeme celej rodine a blízkym. Nech ho anjeli dovedú do Božej slávy za všetko dobré, čo pre tento svet urobil a nech je naplnený Božím milosrdenstvom za ľudskú krehkosť.

V rámci dňa otvorených dverí otvorila dvere aj katedra sociálnej práce

Dňa 25. januára 2023 sa v rámci Dňa otvorených dverí Trnavskej univerzity v Trnave otvorili dvere aj na katedre sociálnej práce. Privítali sme záujemcov o štúdium, ktorí sa mali možnosť informovať nielen o základných náležitostach štúdia, ale odnášali si aj mnoho iných cenných informácií.

S našimi návštěvníkmi sme diskutovali o možnostiach štúdia, študijných programoch, predmetoch, ktoré sa na katedre vyučujú, ale aj o témach, ktorými sa katedra výskumne zaobera. Návštěvníkov zaujímalo naše denné a denné kombinované štúdium, otázky smerovali aj k jednotlivým študijným programom, ako je rozvoj dieťaťa a štúdium rodiny a sociálnej práce, nevynechal sa ani magisterský stupeň štúdia a jednotlivé línie smerovania štúdia v ňom. Počas DOD sme prezentovali diagnostické a posudzovacie techniky (Rapid test – test na určenie miery ohrozenia dieťaťa týraním, zneužívaním a zanedbávaním a test posudzovania sociálnej rizikovosti rodiny), ktoré vytvoril výskumný tím katedry. Pre-

zentovali sme tiež pomôcky, ktoré sa využívajú v rámci terapeutických techník so zdravotne znevýhodnenými deťmi. Katedra predstavila ponuku svojich praxových stredísk, pričom uchádzačov prišla osloviť aj paní riaditeľka zo zariadenia pre seniorov, ktorý sídlí na ulici Terézie Vansovej v Trnave. Návštěvníci si mohli pozrieť menšiu prezentáciu publikáciejnej činnosti členov katedry a čo-to sa dozvedeli aj o vývoji katedry a niečo o histórii Trnavskej univerzity.

Veríme, že záujemcovia si odniesli čo najviac užitočných informácií a v nadchádzajúcom akademickom roku ich radi privítame ako našich študentov. Už teraz sa tešíme na ďalší ročník DOD.

Lubica Nicolussi

Deň otvorených dverí katedry verejného zdravotníctva

Počas Dňa otvorených dverí (DOD) 25. januára 2023 sa na informačnom stretnutí zúčastnili záujemci o štúdium na FZaSP TU z rôznych častí Slovenska. V rámci jednotlivých prezentácií sa mohli dozviedieť o aktuálnej ponuke v odbore verejné zdravotníctvo, o uplatnení absolventov tohto odboru, o možnostiach zahraničných mobilít a o aktuálnych vedeckovýskumných aktivitách, do ktorých sa ako študenti budú môcť zapojiť.

Z dotazníkového prieskumu vyplynulo, že účastníci DOD pri výbere vysokej školy sú najviac ovplyvnení interneto-vými stránkami a preferujú účasť na DOD na fakulte. Pri výbere vysokej školy je podľa respondentov veľmi dôležité prijatie na vysokú školu bez prijímacích pohovorov a najčastejšie sa priklonili k životu vo veľkomeste a možnosti ubytovania.

Na informačnom stretnutí prebehli veľmi podnetné diskusie s pedagógmi a doktorandmi katedry verejného zdravotníctva.

Ďakujeme za prejavnený záujem a tešíme sa na ďalšie stretnutie.

Jarmila Pekarčíková

Budúci študenti odboru verejné zdravotníctvo? Foto: Barbora Likavská.

Opustil nás zakladateľ fakulty zdravotníctva a sociálnej práce profesor Vladimír Krčmáry

Dňa 20. decembra 2022 vo veku 62 rokov odišiel do večnej blaženosťi náš milovaný profesor, zakladateľ novodobej Trnavskej univerzity a prvý dekan Fakulty zdravotníctva a sociálnej práce TU Dr. h. c. mult, prof. MUDr. Vladimír Krčmáry, DrSc., FRSP, FACP, FRCP. Bol výnimočným lekárom, vedcom a odborníkom na tropickú medicínu, infektológiu, mikrobiológiu, epidemiológiu, verejné zdravotníctvo a farmakológiu. S manželkou Teréziou, ktorá je tiež lekárkou, vychovali štyri deti.

Narodil sa 23. júla 1960 v Bratislave v rodine vedca a lekárky. Jeho otec RNDr. Ing. Vladimír Krčmáry, DrSc., bol trnavský rodák a významný slovenský mikrobiológ, ktorý niekoľko rokov pracoval v tíme profesora Hamao Umezawa, ktorý získal Nobelovu cenu za objav nových antibiotík a mechanizmov rezistencie. Rodinné prostredie profesora Krčmáreho veľmi významne formovalo. Ako dieťa odišiel s rodinou najprv do Japonska a potom do USA, kde jeho otec dostal miesto na univerzite v New Yorku. Jeho mama ľahko znášala odlúčenie od rodiny, a tak sa neskôr vrátili na Slovensko. Profesor Krčmáry nechcel byť lekárom odmalička. Chcel študovať geografiu, ale otec ho presvedčil, že ako lekár prežije hocikde a môže sa napríklad špecializovať na geografickú medicínu. Po štúdiu na gymnáziu teda išiel na Lekársku fakultu Univerzity Komenského v Bratislave (LF UK), ktorú absolvoval v roku 1985. Doktorandské štúdium úspešne ukončil v roku 1990 a o štyri roky obhájil titul DrSc. Postgraduálne vzdelanie získal na viacerých zahraničných univerzitách FRSH London (1991), FRCP – Edinburgh (1999) a FACP Philadelphia (2000). Čestné doktoraty (Dr. h. c.) získal na niekoľkých zahraničných univerzitách (*Medical University Varna, 2002; Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2006; University of Scranton, 2007; Warsaw Management University, 2012; University of Cambridge, 2015*). Postupne si urobil špecializáciu z internej medicíny I. a II. stupňa (1988, 1996), lekárskej onkológie (1991), infekčných chorôb (1993), klinickej farmakológie (2000) a klinickej mikrobiológie (2014). Okrem medicíny a vedy mal veľkú väšeň ku geografii a cestovaniu. Mal obdivuhodný talent na jazyky, plynule hovoril po anglicky, nemecky, francúzsky, rusky a taliansky. Práve toto všetko sa spojilo v jeho osudovú lekársku disciplínu, ktorou bola tropická medicína. V tej sa našiel najviac a venoval sa jej do konca svojho života.

Profesionálne začal profesor Krčmáry pôsobiť najprv v Parazitologickom laboratóriu LF UK (1985 – 1988) a následne ako všeobecný lekár na Klinike infekčných chorôb Fakultnej nemocnici v Bratislave (1986 – 1988). Od roku 1989 pôsobil aj na Slovenskej zdravotníckej univerzite (SZU) na subkatedre chemoterapie a neskôr na katedre tropickej medicíny. V roku 1992 získal docentúru v odbore vnútorné lekárstvo – chemoterapia na LF UK a od roku 1996 pracoval na Oddelení klinickej farmakológie Onkologického ústavu sv. Alžbety na pozícii primára. V roku 1998 inauguroval na Karlovej univerzite v Prahe v odbore vnútorné choroby. V tom čase bol jedným z najmladších profesorov na Slovensku. Okrem LF UK, SZU a FZaSP TU pedagogicky pôsobil aj na Lekárskej fakulte Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach a Lekárskej fakulte Masarykovej univerzity v Brne. Ako hostujúci profesor pôsobil na jezuitskej univerzite v Scrantone v Pennsylvánii (USA) a na

Profesor Krčmáry v dekanskom talári FZaSP TU. Foto: Archív TU.

Katolíckej univerzite Najsvätejšieho srdca v talianskom Ríme (*Università Cattolica del Sacro Cuore Roma*). Vedecká práca V. Krčmáreho sa zameriavala na oblasť manažmentu infekčných komplikácií onkologických pacientov, rezistencie na antibiotiká, nozokomiálnych infekcií a antibiotického stewardshipu. V začiatkoch vedeckej kariéry ho ovplyvnila najmä práca na ŠVOČ z tropickej parazitológie u profesora Kolomana Sobotu a profesora Gustáva Čatára, ktorí boli silnými motivátormi. Výrazne ho na vedeckú kariéru naštartovala aj spolupráca s profesori Ivanom Kozom, Jurajom Švecom, tiež Dieterom Adamom v Mnichove a Wolfgangom Graningerom vo Viedni. Ešte ako 31-ročný získal štipendium práve vo Všeobecnej viedenskej nemocnici (*Allgemeines Krankenhaus*). Tam sa ho ujal W. Graninger, ktorý bol veľmi dôležitou postavou v jeho živote. Od neho sa totiž naučil kľúčové veci z tropickej medicíny. V rámci povinnej stáže v trópoch bol prvýkrát ako lekár v Lambarene v Gabone, kde mala viedenská klinika detašované pracovisko. V roku 1998 získal V. Krčmáry titul Vedec roka SR za zavedenie plánovanej progresívnej antiinfekčnej liečby u onkologických pacientov s komplikáciami po cystostatickej chemoterapii. Profesor Krčmáry navrhoval algoritmy, ktoré sa stali súčasťou európskych odporúčaní. Vykonané EORTC štúdie, najmä koncept liečby febrilnej neutropenie vznikol pod jeho vedením na Onkologickom ústave sv. Alžbety, kde pôsobil na Oddelení klinickej farmakológie a Národnom onkologickom ústave v rokoch 1988 – 1995. Tento koncept sa používa dodnes ako MASCC + EORTC schémy na

celom svete. V. Krčmáry bol priekopníkom antibiotického stewardshipu na Slovensku aj v Európe a ako medzinárodný expert pôsobil v tejto oblasti v mnohých pracovných skupinách a konzorciách. Významne bojoval za zavedenie prevencie a kontroly infekcií v nemocniach v snahe predchádzať vzniku nozokomiálnych infekcií a šíreniu antibiotickej rezistencie. Práve FZaSP TU poskytovala ako prvá pregraduálne vzdelávanie pre túto oblasť. Neskoršie vedecké výstupy profesora Krčmáryho sa zameriavalí na tropickú medicínu v oblasti liečby a prevencie HIV, tuberkulózy, malárie a iných tropických infekčných ochorení.

Profesor Krčmáry pôsobil na viacerých univerzitách na Slovensku, kde založil a významne rozvinul mnohé klinické aj vedecké pracoviská, ktoré fungujú dodnes. V roku 1992 prišiel na podnet profesora Júliusa Kováča z LF UK v Bratislave do Trnavy, aby sa podieľal na obnovení Trnavskej univerzity. Spolu s blízkymi spolupracovníkmi založil dňa 1. júla 1994 Fakultu ošetrovateľstva a sociálnej práce TU, ako jednu z troch v tom čase už fungujúcich fakúlt obnovenej Trnavskej univerzity. Vznikla ako prvá zdravotnícka nelekárska fakulta na Slovensku, s jedinečným zložením odborov, ktoré u nás doposiaľ absentovali a V. Krčmáry sa stal jej prvým dekanom. Už počas pôsobenia v Trnave založil viacero zdravotníckych a sociálnych zariadení a zahraničných humanitárnych misií v rozvojových krajinách napríklad v Sudáne, Keni a Kambodži. V roku 2003 odišiel z Trnavy do Bratislavu a túto činnosť naplno rozvinul na novozaloženej súkromnej Vysokej škole zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, n. o., na ktorej bol niekoľko rokov rektorm. Tu začal intenzívne budovať Slovenský tropický inštitút a Tropic Team. Celkovo sa mu podarilo založiť 51 humanitárnych projektov v 28 krajinách sveta, ktoré sa stali priestorom pre jeho nové vedecké aktivity, ale hľavne stáže a mobility študentov a mladých lekárov. Počet pacientov ošetrených a liečených lekármi Tropic Teamu v rámci týchto projektov sa postupne navýšil až na 50 000 ročne a počet chirurgických zákrokov realizovaných v zdravotníckych zariadeniach, ktoré prevádzkoval, dosiahol až 5500 výkonov ročne. Pracovníci Tropic Teamu poskytovali celodennú starostlivosť pre 342 súroty v piatich krajinách sveta. Od roku 2018 bol profesor Krčmáry prednóstom Mikrobiologického ústavu LF UK.

Počas pandémie COVID-19 bol členom ústredného krízového štábu a stal sa mediálne veľmi známou osobnosťou. Vo vedeckom a odbornom svete však bol V. Krčmáry známy už dlhé roky. Bol členom viacerých domáčich i zahraničných edičných rád, komisií, vedeckých pracovných skupín a významných vedeckých a odborných celosvetových spoločností, ako napríklad členstvo v Kráľovskom kolégii lekárov a Americkom kolégii lekárov. Získal viaceré významné ocenenia: Cena pre mladých výskumníkov vo švajčiarskom Montreaux (*Young investigators Award*) v roku 1983, Vedec roka za rok 1999, Cena literárneho fondu SAV za rok 2006, Krištáľové krídlo 2012. Slovenská akademická rankingová a ratingová agentúra ho zaradila medzi štyroch najlepších špičkových vedcov v medicínskych vedách v roku 2008. Je autorom mnohých zahraničných a domáčich monografií a viac ako 400 indexovaných vedeckých článkov a jeho príspevky sa tešia viac ako 4000 citáciám (h-index 30).

Profesor Krčmáry vychoval niekolko desiatok doktorandov a akademických pracovníkov, ktorí dodnes pôsobia nielen na Trnavskej univerzite, ale aj na univerzitách po celom Slovensku a v zahraničí. Taktiež pre klinickú prax

Slávostné otvorenie zrekonštruovanej budovy FZaSP TU v roku 2002. Rektor, profesor Peter Blaho a dekan, profesor V. Krčmáry.
Foto: Archív TU.

priprial desiatky kvalitných klinických pracovníkov v infektológii, tropických chorobách, mikrobiológii, verejnom zdravotníctve a klinickej farmakológií. V roku 2018 otvoril aj činnosť nového vedeckého Centra mikrobiológie a prevencie infekcií Trnavskej univerzity (CEMIP), ktoré založili jeho najmladší a poslední doktorandi. Nadviazali tak na odkaz nielen profesora Krčmáryho, ale aj na vedeckú prácu jeho otca, ktorý mal rodné korene práve v Trnave. Centrum v rokoch 2018 a 2022 organizovalo medzinárodnú konferenciu s názvom Krčmáryho deň boja proti antibiotickej rezistencii, ktorá mala bohatú účasť a privítala významných medzinárodných odborníkov na tému antimikrobiálnej rezistencie a nozokomiálnych infekcií. Dňa 10. novembra 2022 na tejto konferencii na pôde našej alma mater poslednýkrát verejne vystúpil „nás“ profesor. Ďakujeme Pánovi, že nám umožnil poslednýkrát ho vidieť a počuť prednášať a moderovať konferenciu. S obrovským zármutkom sme krátko na to prijali správu o jeho odchode. Stratili sme človeka, ktorý nás viedol, motivoval, rozvíjal, vedecky inšpiroval, usmerňoval, učil nás pokore a kritickému myslению a hľavne nás učil byť lepšími verziami samých seba. Síce už nebude tu na tomto svete, ale stále bude s nami v našich myšlienkach a srdciach, kde zanechal nezmazateľnú stopu.

Kresťanstvo sprevádzalo celý život V. Krčmáryho. Sám často hovoril, že deň, ktorý nezačne ráno na svätej omši, za veľa nestojí. V duchu Ježišovho učenia bol služobníkom všetkých a práve to vyjadrovalo jeho veľkosť. Zastával sa nielen tých, ktorých hlas zaznieval slabšie, ale bol výrazným podporovateľom aj tých, ktorí sa sami ozvat nemohli, ako napríklad nenarodených detí. Profesor Krčmáry prerástol slovenské pomery. Osobnosť ako bol on je ako ťafranu. Dielo, ktoré tu zanechal, ovplyvnilo mnoho ľudských životov a prežije tu ešte mnoho rokov po ňom, a tým bude stále živý.

Profesor Krčmáry často hovoril, že tento svet je len epizoda a my sme tu len na návšteve, že večnosť sa nám otvára po smrti. Brána do večnej blaženosťi sa V. Krčmárymu už otvorila. My vieme, že už sedí pri našom nebeskom Ottovi, chráni naše kroky a bude nám z neba pomáhať žiť v pravde poznania.

S láskou spomínaťa

Jaroslava Sokolová

Novinky z fakulty teologickej

Inaugurovali dekana teologickej fakulty, profesora Mareka Šmida

Radovan Marcinčin
Foto: Barbora Likavská

Teologická fakulta Trnavskej univerzity má nového dekana. 16. februára 2023 do tejto funkcie v bratislavskom jezuitskom kostole slávnostne inaugurovali profesora Mareka Šmida, jedného zo zakladateľov Trnavskej univerzity a jej právnickej fakulty, zároveň významného diplomata a odborníka na medzinárodné právo.

Profesora Mareka Šmida za dekana teologickej fakulty zvolil akademický senát a následne ho vymenoval rektor Trnavskej univerzity, profesor René Bílik. 1. júna 2022. Vo funkcii dekana nahradil profesora Juraja Dolinského SJ, ktorý zomrel náhle v lani v januári.

„Teologická fakulta je mimoriadne cennou inštitúciou nielen pre Trnavskú univerzitu, ale predovšetkým pre hľadanie zmyslu a tváre celej slovenskej kresťanskej teológie a filozofie,“ povedal čerstvo inaugurovaný dekan prof. Marek Šmid. „Fakulta má byť živá a sebavedomá, s vlastnou výraznou tvárou a tou osloviť k dialógu ďalších. Tou tvárou sú jej ľudia a výsledky vzdelávania a vedy, meno v zahraničí, ale aj jej verejná činnosť. Mohol by som menovať na tomto mieste tých jej zamestnancov a študen-

cov, ktorí reprezentujú to najlepšie v našej krajinе. Misia teologickej fakulty je širšia než jednotlivé odvetvia teológie a filozofie, je to hlas, znejúci vo všetkých oblastiach vedy a vzdelávania, je to rozširujúci prístup k poznaniu a jeho odovzdávaniu.“

Profesor Marek Šmid chce ako dekan viac otvoriť teologickej fakulty spoločnosti a nezávislému názorovému spektru, ponúknutť líderstvo a jezuitské princípy *Ratio studiorum*, orientovať vzdelávanie na študenta a viesť ekumenický a náboženský dialóg. Teologická fakulta Trnavskej univerzity ponúka bakalárské štúdium základov kresťanskej filozofie a katolíckej teológie a nový program counseling. Na magisterskom a doktorandskom stupni je možné študovať katolícku teológiu. „Fakulta na uskutočnenie svojich záme-

Kto je profesor Marek Šmid

22

Dr. h. c., prof. doc. JUDr. Marek Šmid, PhD., bol rektorm Trnavskej univerzity v rokoch 2011 – 2019, o čom napísal knihu *Z hlbín rektorovej duše*. Je profesorom ústavného práva a docentom v odbore sociálnej práce. V rokoch 2014 – 2018 bol viceprezidentom, neskôr prezidentom Slovenskej rektorskéj konferencie. Na Právnickej fakulte Trnavskej univerzity v Trnave pôsobil od jej založenia v roku 1998 v oblasti medzinárodného verejného práva. Zároveň je predsedom Slovenskej spoločnosti pre medzinárodné právo pri SAV. Na fakulte založil Ústav pre právne otázky náboženskej slobody. Od roku 2020 do prevzatia funkcie dekana pôsobil ako predseda odvolacej komisie Slovenskej akreditačnej agentúry pre vysoké školstvo.

Koordinoval práce na prijatí Základnej zmluvy medzi Slovenskou republikou a Svätou stolicou a ďalších medzinárodných zmlúv so Svätou stolicou, ako aj systému vnútrosťátnych zmlúv upravujúcich vzťahy štátu a cirkví. Pápež Ján Pavol II. ho vyznamenal dvomi stupňami Rádu sv. Gregora Veľkého.

rov, samozrejme, potrebuje hľadať a stabilizovať personálnu, finančnú, akreditačnú a vedeckú základňu, budovať svoje dobré meno, presvedčiť o tom, že vie pripravovať študentov tak, aby ich vzdelanie bolo zaujímavé a poskytovalo bohaté výstupy, umožňovalo dostatočné uplatnenie a spokojnosť v práci," dodáva M. Šmid.

Svätú omšu celebroval vladika Cyril Vasiľ, SJ, za účasti veľkého množstva kňazov predovšetkým zo Spoločnosti Ježišovej spolu s vladikom Milanom Lachom, SJ.

Slávnostrú inauguráciu poctili mnohí vzáci hostia, napríklad hlavný rabín Slovenska Michail Kapustin, biskup Západného dištriktu Evanjelickej cirkvi augsburgského vyznania Ján Hroboň, čestný doktor TU František Mikloško, rektorka Univerzity sv. Cyrila a Metoda Katarína Sloboďová, rektor Katolíckej univerzity v Ružomberku Jaroslav Demko, bývalý poverený rektor TU Andrej Filipek, verejný ochranc prav Róbert Dobrovodský, bývalý eurokomisár Ján Figel a ďalší.

Bývalý poverený rektor Andrej Filipek, SJ, zavŕšil svoje pôsobenie na Trnavskej univerzite

Bývalý poverený rektor doc. ThDr. Andrej Filipek, SJ, PhD., zavŕšil svoje pôsobenie na Trnavskej univerzite, ktoré trvalo skoro 25 rokov. Rektor Trnavskej univerzity profesor René Bílik mu odovzdal dňakovnú pamätnú listinu. Stalo sa tak počas inaugurácie nového dekana teologickej fakulty, profesora Mareka Šmida. Slávnostrné zhromaždenie oboznámilo s obsahom pamätej listiny prorektor pre vedeckú, umeleckú a edičnú činnosť profesor Vladimír Rábik.

„Odovzdaním tejto vzácnej listiny oceňuje Trnavská univerzita a jej teologická fakulta zásluhy docenta Andreja Filipeka nielen lokálne slovenského významu, ale aj európskeho a celocirkevného rozmeru. Je to pedagogická, akademická a administratívna činnosť, výchova a formácia dospelých kresťanov: kňazov, rehoľníkov a laikov,“ vysvetlil prorektor pre vonkajšie vzťahy profesor Miloš Lichner, SJ.

Rodák zo Spišskej Starej Vsi (1948) sa venoval pedagogickej činnosti od roku 1998 až do ukončenia zimného semestra 2022. Prednášal systematickú a liturgickú teologiu. „Osobným príkladom pedagóga a duchovným sprevádzaním ovplyvnil generácie mladých študentov, z ktorých sa medzičasom stali vysokoškolskí učitelia pôsobiaci doma a v zahraničí. Vedeckú prácu rozvíja v oblasti systematickej teológie, publikoval päť monografií, dve vysokoškolské učebnice a niekoľko desiatok vedeckých a odborných štúdií,“ priblížil jeho spolubrat zo Spoločnosti Ježišovej M. Lichner.

Docent Andrej Filipek je medzinárodne známy odborníkom na systematickú teologiu a liturgiku. Počas aktívneho akademického pôsobenia bol členom viacerých významných organizácií doma a v zahraničí. Viac rokov pôsobil ako expert AVEPRO agentúry Kongregácie pre katolícku

výchovu Svätej stolice vo Vatikáne pre hodnotenie a rast kvality cirkevných univerzít. Zastával tiež funkciu vedúceho katedry systematickej teológie TF TU. V rokoch 2007 – 2011 bol prorektorm a v roku 2011 povereným rektorm Trnavskej univerzity. „Docent Andrej Filipek sa významne podieľal na rozvoji vedeckej a výchovno-vzdelávacej práce, čím prispel k zvýšeniu vedeckého a pedagogického kreditu nielen fakulty, ale celej Trnavskej univerzity v medzinárodnom kontexte,“ uzatvára M. Lichner.

*Radovan Marcinčin
Foto: Barbora Likavská*

23

V dialógu s LGBTI+ osobami na teologickej fakulte

Posledná verejná diskusia na teologickej fakulte v rámci zimného semestra v akademickom roku 2022/2023 bola zameraná na dialóg skúseností ľudí s poznatkami humanitných vied v otázkach homosexuality. Na pravidelné kolokvium organizované pedagógmi a študentmi v druhej polovici novembra bol pozvaný zástupca neziskovej organizácie Signum – dúhoví kresťania.

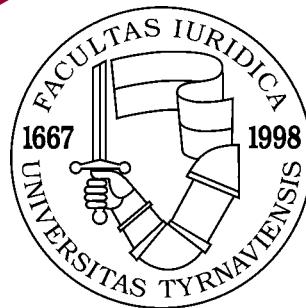
Počas stretnutia bola analyzovaná pretrvávajúca polarizácia spoločnosti a úloha akademickej pôdy pre rozvoj dialógu. Mnohí zúčastnení pozitívne hodnotili možnosť

priamej konfrontácie vlastných postojov a názorov s ľuďmi, ktorých sa otázky homosexuality týkajú osobne alebo sa im profesionálne venujú.

Účastníci sa zhodli na tom, že ak by sa katolícka morálna náuka v otázke homosexuality vyhýbala dialógu, hrozila by jej intelektuálna marginalizácia. Takisto, že dialóg s biblickými morálno-teologickými poznatkami posledných desaťročí sa má viesť tak, aby sa vopred nevylučoval pokrok v poznávaní.

Jozef Žuffa

Novinky z fakulty právnickej

Jesenná škola práva 2022 Právna istota v rizikovej spoločnosti: právny pluralizmus v praxi

Andrea Mičudová

V dňoch 25. novembra až 3. decembra 2022 sa štyri študentky Tatiana Fenušková, Andrea Mičudová, Petra Straková a Romana Szabóová z PF TU zúčastnili na akcii Jesenná škola práva 2022 v hoteli Magnolia v Piešťanoch. Pod záštitou Ústavu štátu a práva SAV a pod rukami organizátorov Mgr. Daniely Lengyelovej, PhD., a JUDr. Eduarda Barányho, DrSc., dostali príležitosť spolu so svojimi právnickými kolegami zo Slovenska, Českej republiky a Poľska (študenti, advokáti, zamestnanci vo verejnej správe) získať nové vedomosti v oblasti právnej istoty v rizikovej spoločnosti. Kedže osadenstvo poslucháčov pochádzalo z troch krajín, zaujímavé boli aj poznatky a postrehy spoza hraníc.

O právnej istote na základe poľského právneho poriadku si naše študentky vypočuli prednášky profesorov Zbigniewa Witkowskiego a Macieja Serowanieca z Univerzity v Toruni a Dr. Wojciecha Banczyka z Univerzity v Krakove. České zastúpenie im právnu istotu priblížilo hned v prvý prednáškový deň a za mnoho poznatkov zúčastnení vďačia docentovi Františkovi Cvrčekovi z Ústavu štátu a práva Akademie vied v Prahe a profesori Alešovi Gerlochovi z Právnickej fakulty Karlovej Univerzity v Prahe. Čo sa týka slovenskej časti odborníkov, je nám cťou, že značnú časť tvorili najme akademi-

ci z našej univerzity. V pracovnoprávnej rovine právnu istotu prezentovala pani dekanka PF TU, profesorka Andrea Olšovská. Do problematiky medzinárodného práva a diplomacie v súvislosti s inštitútom právnej istoty poslucháčov uviedol pán dekan TF TU, profesor Marek Šmid a určitú právnu neistotu predstavila Dr. Lucia Berdisová z katedry teórie práva a ústavného práva PF TU. Účastníci mali tiež možnosť o právnej istote diskutovať s Dr. Luciou Kurilovskou z Akadémie Policajného zboru v Bratislave, sociologičkou, profesorkou Sylviou Mihálíkovou, riaditeľom Ústavu štátu a práva SAV, docentom Jozefom Vozárom, profesorom Jurajom Vačokom, súdom Najvyššieho správneho súdu SR a profesorom Jánom Svákom pôsobiacom na Ministerstve spravodlivosti SR a Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave.

V odbornej, priateľskej a obohacujúcej spoločnosti Jesenná škola práva 2022 ubehla ako voda a na jej konci si všetci účastníci prebrali z rúk riaditeľa Ústavu štátu a práva SAV certifikát o úspešnom absolvovaní tejto týždňovej konferencie. Certifikát však neboli jedinou vecou, ktoré si naše študentky odnesli. Plno vedomostí a nových postrech doplnili aj medzinárodné kontakty a priateľstvá, ktoré tam vznikli.

24

Absolventi Jesennej školy práva 2022.
Zdroj: zbierka fotografií Daniely Lengyelovej.

Sacharovova cena 2022: Európsky parlament a ľudské práva

Dňa 28. novembra 2022 sme na Právnickej fakulte Trnavskej univerzity v Trnave hostili podujatie Sacharovova cena 2022: Európsky parlament a ľudské práva, organizované Informačnou kanceláriou Európskeho parlamentu a našou fakultou. Podujatie sa konalo pri príležitosti odovzdávania Sacharovovej ceny za slobodu myšlenia, ktorú tento rok Európsky parlament udelil odvážnemu ľudu Ukrajiny zastúpenému svojím prezidentom, zvolenými lídrami a občianskou spoločnosťou. Medzi diskutujúcimi boli Miriam Lexmann, poslankyňa Európskeho parlamentu, Vladyslav Yatskovi (Ukrajinské správy TA3, študent žurnalistiky UK) a náš vyučujúci, docent Peter Varga z Katedry medzinárodného práva a európskeho práva. Išlo o výborne zvolenú kombináciu diskutujúcich, vďaka ktorej prítomní študenti získali vývážený prehľad o téme, ktorý bol výsledkom politického postoja,

právnych názorov, osobnej skúsenosti a žurnalistického nadhľadu. Diskutovalo sa o rôznych otázkach, napr. o význame Sacharovovej ceny, o aktivitách EÚ v predmetnej veci, o problematike obchádzania sankcií voči Rusku či pomoci pri ich obchádzaní, o rezolúcii, v ktorej je Rusko označené ako štát podporujúci terorizmus, o sankciách voči ruským oligarchom, o migrácii, o energetickej kríze, o potrebe zodpovedných a nepopulistických prejavov politikov členských štátov či mnohom ďalšom. Podujatie v sebe, ako každý rok, snúbilo cenné odborné informácie pre študentov, možnosť zamyslieť sa nad udalosťami vo svete a reflektovať vlastné vnútorné prežívanie, tentokrát vo vzťahu k vojne na Ukrajine. Na záver poskytla rozhovor o dojmoch z podujatia pre TA3 a SME naša študentka Sára Skokáneková.

Ingrid Lanczová

Diskutujúci: Miriam Lexmann, Peter Varga, Vladyslav Yatskovi. Foto: autorka.

Tréningový workshop: metódy, techniky, postupy vyučovania

V piatok 13. januára 2023 zorganizovalo vedenie Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave predovšetkým pre pedagogických zamestnancov Tréningový workshop: metódy, techniky, postupy vyučovania. Workshop, na ktorom sa zúčastnili naši pedagógovia a výskumníci je súčasťou Erasmus+ projektu Systém štandardov na zlepšenie mäkkých zručností: rámcu pre školenia a hodnotenie mäkkých zručností v online prostredí 2021 – 2023 (*Soft skills standard system: framework for soft skills training and evaluation in online environment 2021 – 2023*), na ktorom sa zúčastňujú

participanti z piatich štátov (Slovenská republika, Česká republika, Rakúsko, Island a Nemecko). Účastníci sa venovali predovšetkým problematike motivácie študentov, nástrojom, technikám ako icebreaking, brainstorming, brainwriting, alternatívnym hodnoteniam, mind mappingu a ďalším technikám, ktoré pomáhajú motivovať, odovzdávať informácie, podnecovať prácu na cvičeniach a skvalitňovať osobnostný rast a odbornosť študentov i pedagógov.

Michaela Moravčíková

Skrytý zmysel

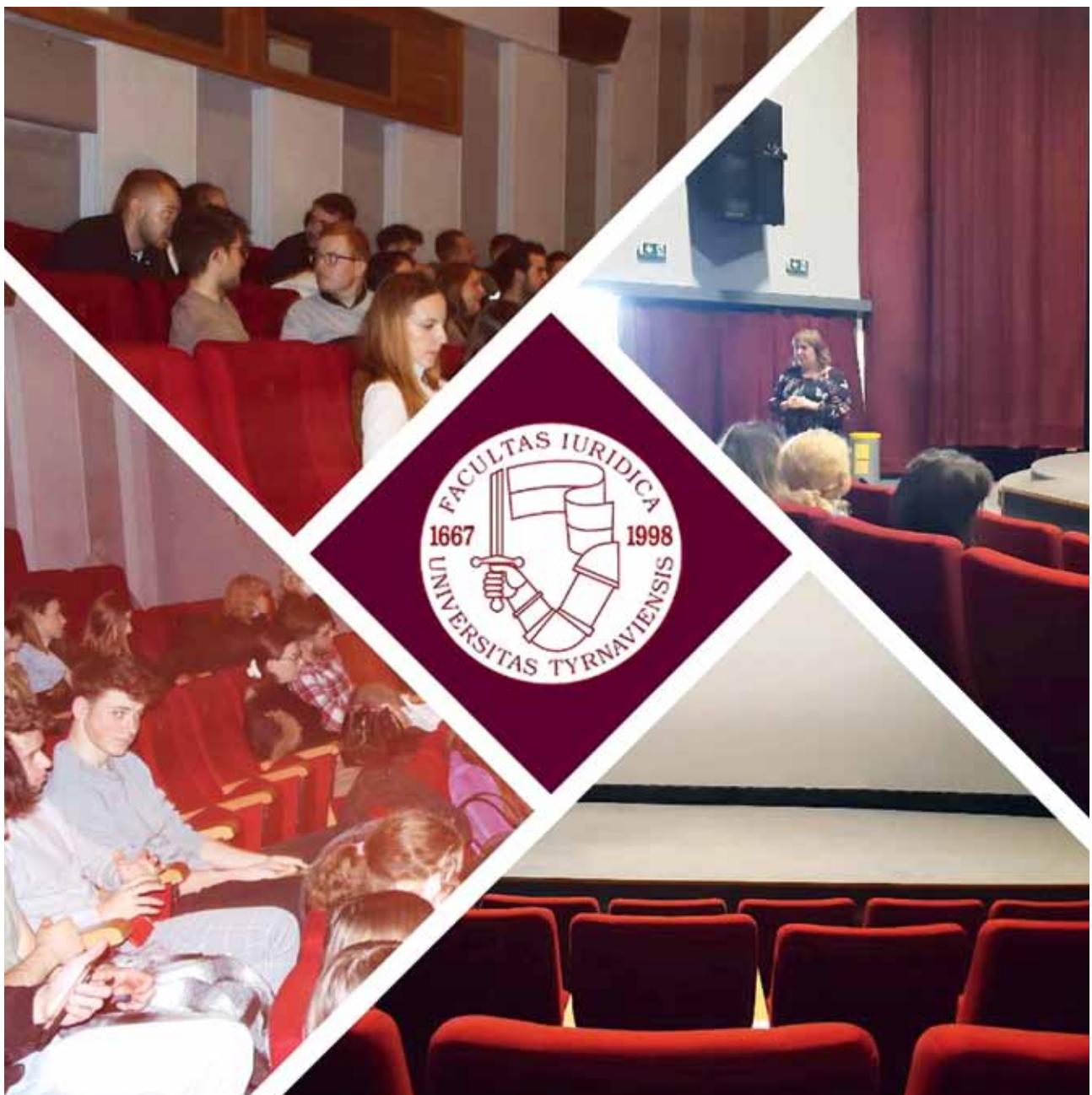
Inovatívne formy vzdelávania sú prínosné na všetkých stupňoch škôl vrátane vysokých. Väčší priestor na aktivity študenta, dôraz na empirické poznávanie, zapojenie emociality, interakcie v skupine mimo tradičného vyučovania, zamyslenie sa nad inou perspektívou vnímania či priestor na sebarealizáciu sú len niektoré z ich výhod. Na právnickej fakulte sme prvý týždeň letného semestra (16. februára 2023) začali práve takoto inovatívnu formou, a to vzdelávacou aktivitou vo forme divadelného predstavenia Skrytý zmysel, ktoré prišli študentom zahrať herci z Divadla Jána Palárika v Trnave. Predstavenie vedené interaktívnu formou malo za cieľ priviesť študentov k úvahám nad fenoménmi manipulácie, ovplyvňovania masy, tvorby fake news a dezinformácií či propagandy a konšpirácií. Študenti sa mali zamyslieť nad významom a podstatou tzv. whistleblowingu a potrebou kritického myslenia vo všetkých aspektoch života. Ak si mali odnieť z predstavenia Skrytý zmysel aspoň jednu teoretickú vedomosť, ktorú majú aplikovať v odbornej aj bežnej komunikácii, je ľahšou výstavba argumentu. Prítomný lektor

kritického myslenia, Adam Dobrota, poukázal na to, že každé tvrdenie má byť podložené vysvetlením, ktoré sa musí opierať o dôkaz a reálny vplyv na skúmaný jav. Zároveň upozornil, že výstavbu argumentu treba na záver ukotviť, čiže konfirmovať tvrdenie vystavaným argumentom a zotvrať pri ňom, jasne ho artikulovať a neodkládať sa od témy. Študenti aplikovali tieto vedomosti v diskusii o rozporuplných spoločenských témach, čím trénovali svoje kritické myslenie a aktívne si uvedomovali, ako dosiahnuť konštruktívnosť spoločenského dialógu a ako, naopak, odhaliať nekonštruktívnosť.

Na záver možno zhodnotiť, že išlo o ďalšiu prínosnú aktivitu, ktorá vziašla z dlhšie trvajúcej spolupráce právnickej fakulty a Divadla Jána Palárika. Kultúra aj školstvo majú totiž spoločný cieľ – kultivovať spoločnosť, ktorá sa im vo vzájomnej spolupráci môže dať dosiahnuť ľahšie, atraktívnejšie a trvalejšie.

*Ingriid Lanzová
Foto: autorka*

Autorka koláže: Ingrid Lanczová, autor fotografií: František Hanušiak.

Predpremiéra dokumentu Kuciak: 27 Vražda novinára

Právnická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave si učtila pamiatku Jána Kuciaka a Martiny Kušnírovej dňa 23. februára 2023. Učitelia a študenti mali po príhovore dekanky, profesorky Andrea Olšovskej, možnosť pozrieť si predpremiéru dokumentu Kuciak: Vražda novinára, ktorý je smutnou pripomienkou piateho výročia ich vraždy a rekonštrukciou prípadu. Každý z účastníkov mal tak možnosť zamyslieť sa nad ním komplexne a nepochybne ináč ako v priebehu piatich rokov prijímania čiastkových informácií pokračujúceho vyšetrovania. Dokument sa

nepozeral ľahko. Študenti ako budúci advokáti, prokurátori, sudsiačia či iní právni experti však musia vnímať túto tragédiu a zamýšľať sa nad súvisiacim celospoločenským, politickým a právnym kontextom a problémami. Vnímali tiež reálne príbehy právnikov, čo nepochybne viedlo k myšlienkom, s čím všetkým môžu byť v praxi konfrontovaní a aké dôležité je nepoľavovať z odborných a najmä morálnych kvalít, aby pomohli chrániť zmeny, ktoré neopísateľná tragédia na Slovensku odštartovala.

Ingrid Lanczová

Čo sa udialo za posledné mesiace

Valné zhromaždenie a zmena jednotlivých postov

V druhom februárovom týždni sa uskutočnilo valné zhromaždenie Študentskej rady Trnavskej univerzity. Na zhromaždení sa zúčastnilo 26 členov ŠR TU. Kandidáti mali možnosť odprezentovať seba a svoje vízie o budúcnosti v ŠR TU. Následne odpovedali na otázky členov ŠR TU. Na post predsedu získala najviac hlasov Nela Kováčová z pedagogickej fakulty, funkciu podpredsedu pre vzťahy s verejnosťou bude vykonávať Dominik Sagan, taktiež z pedagogickej fakulty. Za podprededu pre kluby bol zvolený Patrik Ondrejček z právnickej fakulty.

V mene študentskej rady touto cestou ďakujeme za kvalitne odvedenú prácu doterajšej predsedníčke Nicol

Makóovej a podpredsedníčke Danielle Hrušovskej z právnickej fakulty.

Zimný semester 2022 v skratke

Zimný semester môžeme považovať za obdobie plné zábavy aj dobrosrdečnosti. V spolupráci so Študentskou radou Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave sa zorganizovala Halloween-ska párty, na ktorej mal možnosť každý predviesť svoje takzvané alter ego pomocou masiek. Ďalšou veľmi úspešnou akciou bola Black and White párty, ktorú zorganizovala ŠR TU, a už podľa názvu vieme, že šlo o páry, na ktorej bol základom čiernobielej dress code. Okrem vlastnej verzie študentského drinku, atmosféru dopĺňala aj hudba, ktorá bola zložená z hitov 90. a 00. rokov. Nechýbali ani

záerbavné aktivity a tombola plná hodnotných cien.

Pred skúškovým obdobím, 7. decembra 2022, sa konal Mikulášsky večierok na rektorate, kde prevládala atmosféra plná vianočnej nálady. Po priestoroch rozvoniacala kapustnica a varený punč pripravený členmi ŠR TU. Účastníci tohto podujatia mali možnosť zažiť veľa zábavy v podobe kvízu alebo súťaže o najškaredší vianočný sveter, a na záver si mohli zaspievať karaoke.

Študentská rada Trnavskej univerzity však opäť nemyslela iba na seba a ukázala, že verí na dobré skutky, a práve preto sa konala udalosť pod názvom Vianočné stromčeky priani. Na každej fakulte sme mohli nájsť vianočný stromček ozdobený so skromnými vianočnými priami. Tentoraz našim zámerom bolo pomôcť a potešiť seniorov a deti z deťských domovov. Vďaka empatickým účastníkom s obrovským srdcom sme vyčarili úsmev a spríjemnili Vianoce 180 ľuďom.

Pár viet na záver

Záleží nám na psychickej stránke študentov, a práve preto úspešné psychologické workshopy Na slovíčko so psychológom pokračujú aj tento semester. Informácie o ich konaní nájdete na každej fakulte univerzity i na nástenke.

Určite nezabudnite sledovať náš facebookový či instagramový profil, aby ste boli včas informovaní o blížiacich sa alebo aktuálnych podujatiach. Najbližšie vás očakávame na podujatí Káva za názor, ktorá sa uskutoční v polovici marca.

Ak vás zaujali naše akcie alebo máte pocit, že viete prispieť ďalšími skvelými nápadmi a chcete sa stať členom ŠR TU, tak nás neváhajte kontaktovať na facebooku alebo na instagrame ŠR TU.

Izabela Tobolková

Predchádzajúci a súčasní predsedovia a podpredsedovia ŠR TU. Zľava: Daniela Hrušovská, Nicol Maková, Nela Kováčová, Dominik Sagan a Patrik Ondrejček. Zdroj: archív facebookovej stránky ŠR TU.

Účastníci študentskej vedeckej konferencie katedry histórie.

Študentská vedecká konferencia katedry histórie

Katedra historie FF TU usporiadala 7. decembra 2022 druhý ročník študentskej vedeckej konferencie. So svojím príspevkom sa do nej mohli zapojiť študenti historie všetkých troch stupňov štúdia a prezentovať tak svoju prácu pred svojimi profesormi a spolužiakmi. Konferenciu pripravila docentka Monika Tihányiová a Mgr. Mária Letzová z katedry historie. Otvorila a viedla ju profesorka Marta Dobrotková. V jej troch blokoch patrilo slovo študentom a ich príspevkom. Tie sa týkali rôznych tematických okruhov, od obdobia stredoveku až po najnovšie svetové či národné dejiny. Piatak Bc. Miroslav Kotrha priblížil majetkové záležitosti jobagiónov Trenčianskeho hradu. Štvrtáčka Bc. Lenka Girová prednies-

la príspevok o majiteľoch hradu Kamenica v stredoveku. Jej spolužiak Bc. Martin Užovič sa venoval mecenatúre prímasa Imricha Esterháziho. Bc. Eduard Majer priblížil pohľad na kancelára Klemensa von Metternicha, Bc. Dominik Zužo sa zameral na slovenské divadelníctvo v 2. polovici 19. storočia a Bc. Jozef Turik oboznámil s obrazom osobnosti politika Milana Hodžu v dobovej tlači. Študenti druhého ročníka, Timotej Čambál a Nina Punová, si pripravili príspevky o občianskej ústave kléru počas Francúzskej revolúcie a o príčinách vzniku a dôsledkoch komunistického Manifestu. Na konferencii sa zúčastnili aj doktorandi. Mgr. Mária Letzová priblížila otázku výchovy dievčat v ranom novoveku prostredníctvom

kázne Petra Pázmaňa a Mgr. Martin Halmo sa svojím príspevkom dotkol počiatkov politiky prestavby v Česko-slovensku.

Medzi jednotlivými blokmi prebiehali diskusie k príspevkom. Prednášajúcich študentov prišli podporiť aj ich spolužiaci a dokonca aj absolventi. Bolo potešením sledovať záujem študentov o účasť na konferencii. Okrem možnosti publikovať príspevky v elektronickom zborníku predstavovala študentská konferencia jedinečnú možnosť zoznať sa s povolaním historika a získať nové skúsenosti pri prezentovaní svojej práce či odbornej diskusii.

29

Mária Letzová
Foto: archív autorky

Výlet za poznaním

V máji 2022 sa uskutočnila exkurzia katedry klasickej archeológie FF TU. Smerovala na ostrov Kréta, preslávený najmä známu minojskou civilizáciou. Študenti si mali možnosť pozrieť zaujímavé lokality a taktiež múzeá, ktoré dokonale doplnili ich poznatky o dobe bronzovej aj antike. V posledný deň pobytu na tomto ostrove sa zrodila myšlienka nadviazať na túto exkurziu kratším, poznávacím výletom. Vtedy nikto ani len netušil, že touto myšlienkovou začína nová tradícia našej katedry: „Výlet za poznaním.“

Prvý ročník sme odštartovali pod vedením pána dekana, docenta Erika Hrnčiarika. Na konci zimného semestra – v januári 2023 sme spoločne zamierili do európskeho mesta svetiel – Paríža. Po pristátí na letisku Beauvais a presunu na hotel viedla naša prvá cesta do svetoznámej štvrti umelcov Montmartre. Tam sme navštívili nádhernú baziliku Sacré-Cœur, ktorá ponúka jeden z najkrajších výhľadov na celý Paríž. Stavba je dielom francúzskeho architekta Paula Abadiea, ktorý výstavbu začal v roku 1875. Všetkých nás uchvátila jej monumentalita a prepracovanosť mnohých výzdobných prvkov. Večer sme podobne ako i v ďalších dňoch zakončili pri živej diskusii na večeri v miestnej reštaurácii. Nasledujúci deň bol celý venovaný jednému z najväčších múzeí sveta Musée du Louvre. Tento impozantný komplex kedysi slúžil ako sídlo francúzskych kráľov, kde často vznikali rozhodnutia, ktoré ovplyvňovali chod celej Európy. Dnes sa v ňom nachádza vyše 35 000 vystavených exponátov z obdobia starovekého Egypta, Mezopotámie (resp. celého Orientu), antiky, Byzancie, ale napríklad aj európskych majstrov ako L. da Vinci, P. P. Rubens, J. Vermeer či napríklad E. Delacroix. My sme sa zamerali najmä na umenie spojené so starovekým Gréckom a Rímom. Osobitne nás nadchla rozsiahla zbierka sochárskych diel a keramiky. Okrem iného by som spomenul Niké Samothrácku alebo Afroditu Mélsku, ktoré sú veľmi dobre známe z každej publikácie o helenistickom umení. Po pomerne náročných deviatich hodinách sme na záver nevynechali ani unikátne maliarske diela, ako

Pred Eiffelovou vežou.

napríklad Mona Lisa (La Gioconda) alebo Sloboda vedie ľud (La Liberté guidant le peuple). Deň sme zakončili prechádzkou k dominante mesta – rozžiarenej Eiffelovej veži. Tretí deň našej „výpravy“ sme otvorili návštevou Francúzskej národnej knižnice. Prezreli sme si bohatú zbierku antických exponátov, mincí, medailí, gém a taktiež napríklad rukopisy románov od V. Hughia alebo A. Dumasa. Od tiaľ sme prešli do Musée de l'Homme, kde sa nachádzali zbierky artefaktov z obdobia praveku, najmä paleolitu. Na záver sme pokračovali prehliadkou Parízskeho podzemia. Systém dlhých chodieb bol vybudovaný v hĺbke 20 metrov pod zemou a celkovo v týchto katakombách bolo pochovaných viac ako šesť miliónov ľudí. Výlet za poznaním sme zakončili tzv. voľným dňom, keď si každý mohol zvoliť svoj vlastný program. Naša skupinka zamierila do Galeries Lafayette. Ide asi o najznámejší obchodný dom v Paríži s viac ako sto ročnou históriaou. Nachádza sa tu presklená secesná kupola s úžasným výhľadom na národný operný dom Palais Garnier. Naša posledná trasa viedla okolo Egyptského obelisku z obdobia vlády Ramsesa II. cez Champs-Élysées až k Napoleonovmu víťaznému oblúku.

Unavení, ale šťastní sme sa napokon zvítali s celou skupinou a spoločne sme išli na letisko. Boli to nezabudnuteľné štyri dni plné zážitkov, cenných informácií a skúseností. Už teraz sa tešíme na nové ročníky tejto novovzniknutej tradície katedry klasickej archeológie.

V múzeu Louvre, v pozadí socha Niké Samothráckej.

Erasmus štúdium v Bergene

Volám sa Simona Hambálková a som študentkou druhého ročníka bakalárskeho stupňa na Právnickej fakulte TU. Momentálne som v rámci programu Erasmus v nórskom meste Bergen. Moje štúdium prebieha na našej partnerskej univerzite (*University of Bergen*).

Študenti, ktorí sa zúčastnia Erasmu v Bergene, majú možnosť výberu len z magisterských predmetov. Aj napriek tomu, že som mala rešpekt pred štúdiom predmetov z vyšieho stupňa, som spokojná. Univerzita v Bergene má pestrú ponuku predmetov a umožnila mi zvoliť si tri, ktoré mi budú uznané a nahradené za dva povinné predmety na univerzite v Trnave po mojom príchode. Považujem to za veľkú výhodu, lebo býva pomerne náročné nájsť si také predmety, ktoré následne študentom uzná domáca univerzita. Výučba tu prebieha v anglickom jazyku v podobe prednášok, ktoré sa zväčša aj nahrávajú. Je možné sa k nim späť vrátiť a vypočuť si ich pred skúškami alebo v prípade, že ste nejakú vynechali. Prednášky majú zaujímavú formu, atmosféra je zakaždým uvoľnená a profesori nás podporujú diskutovať čo najviac. Mala som možnosť zažiť výučbu od ľudí z praxe, ktorí pôsobia v danej oblasti, ktorá bola témou prednášky.

Skúšky majú rôznu formu, závisí to od predmetov, ktoré si študent zvolí. Ja som mala skúsenosť s *home exam*, ktorý prebiehal online nie-

koľko dní na ľubovoľnom mieste, kde sa študent nachádzal. Študent dostane zverejnenú tému a má čas niekoľkých dní na spracovanie témy. Skúške predchádzala skupinová práca na zadanú tému, ktorej úspešné absolvovanie bolo podmienkou absolvovania skúšky. Z ďalších dvoch predmetov ma *school exam*, ktorý prebiehal online, avšak na univerzite na počítači študenta, do ktorého si študent musí nainštalovať istý počítačový systém. Ten zabezpečuje, aby si študent počas skúšky nemohol pomôcť ani poznámkami, ani internetom. Následne má študent štyri hodiny na spracovanie (tentor čas je postačujúci). Hoci študent dostane zadanie aj v papierovej forme, skúška sa odovzdáva v elektronickej podobe cez počítač, na ktorom je kontrolný systém nainštalovaný. Z jedného predmetu bolo treba vopred absolvovať *home exam*, ktorý tvorí 50 % známky a zvyšok vo forme *school exam*.

Nórsko má veľmi dobrú kvalitu štúdia a životná úroveň je tu vysoká. Aj napriek tomu, že je to drahá krajina a mesačný grant študentovi vystačí

len na zaplatenie nájmu a pokrytie časti stravy, považujem môj pobyt v Bergene za veľmi dobrú skúsenosť. Ubytovali ma na internáte pre študentov Fantoft, kde mám spoločnú kuchyňu a obývačku s ďalšími 16 ľuďmi a izbu s jednou spolužívajúcou a spoločnou kúpelňou. Síce to môže zo začiatku vyzerat odradzujúco, je to však veľmi dobrá príležitosť na vytvorenie si blízkych vzťahov s kamarátmi z rôznych kútov sveta. Fantoft zdieľa každý mesiac rozpis aktivít pre študentov, na ktorých sa môžete zúčastniť. Mala som možnosť zažiť *Silent disco* ako v zahraničných filmoch, ale aj množstvo kreatívnych a zoznamovacích aktivít s ostatnými študentmi. Počas môjho pobytu som precestovala okolité mestá, zažila kopu turistiky v krásnej prírode, ktorou je mesto obklopené. Štúdium v zahraničí ma naučilo vynájsť sa v rôznych situáciách, osamostatniť sa, spoznať rôzne kultúry a zdokonaliť sa v angličtine. Môj pobyt v Bergene mi ukázal, že hoci preferujem teplé krajinu, nórska zima má svoje čaro, ktoré k tejto krajine patrí. Aj keď štúdium v Nórsku je náročnejšie v porovnaní s ostatnými krajinami, ktoré program Erasmus ponúka, osobne to považujem za veľmi dobrú príležitosť na osobnostný a vedomostný rozvoj.

*Simona Hambálková
Foto: autorka*

Prístav v Bergene

Žena v antickom Grécku

Ženy v antickom Grécku sa odlišovali rôznou mierou emancipácie a voľnosti v rodinnom či spoločenskom živote. Dnešné predstavy o slobode a rovnosti síce nemožno úplne preniesť na dávne spoločnosti, no aj v porovnaní s inými starovekými civilizáciami boli ženy v antickom Grécku do značnej miery ako menej slobodné.

Aké boli teda Grékyne? Archetyp žien nachádzame už u Homéra. Zachytáva ženský svet archaickej spoločnosti, ktorému vládnu muži. Bohyne a hrdinky z Iliady a Odyssey stelesňujú tie najlepšie, ako aj menej lichotivé vlastnosti. Aténa je vykreslená ako neúnavná, vrtkavá, no plná elánu, večne na nohách, plánujúca, ale aj intrigujúca. Héra je nestála a pomstychtivá. Afrodítu, napriek krásse, stíha Homér výsmechom, niekedy pôsobí až naivne. Na druhej strane obyčajné ženy vystupujú len ako objekty mužského sveta, ako korist' pre víťaza, trpiace či oplakávajúce padlých manželov. Boli podriadené mužom a aj kráľovné v homérskom svete pradú so slúžkami. Ideálom je najmä Odys-

Opačným príkladom skromnej a cnostnej ženy bola manželka aténskeho politika Fókiona, ktorú na verejnosti sprevádzala len jedna slúžka, nemala veľa šperkov a za svoju najväčšiu ozdobu pokladala svojho manžela (Plut. Phoc. 19). Obdiv moralizátorov zožala i Demétriova manželka Fila, ktorá po páde svojho manžela radšej vypila jed (Plut. Demetr. 45). Väčšina žien vstupovala do manželstva ešte v pubertálnom veku, negramotné a s minimálnym poňatím o chode domácnosti. Detaily manželskej „výchovy“ podáva Xenofon vo fiktívnom rozhovore Issomacha so ženou. Tú si vychoval sám, pretože ked' ju dostał od jej rodičov, nemala ani pätnásť rokov. Žila pod prísnym dohľadom, „aby čo najmenej videla, počula a najmä sa čo najmenej pýtala“. Ženská časť domu bola oddelená od tej mužskej „na kľúč, aby otroci neplodili deti“ (Xen. Oec. 7 – 10). Kontrolu žien, najmä ich vzťahov, charakterizoval termín nedovoleného styku, kam patrili najmä vzťahy s partnermi, ktoré neschválili príbuzní. V prípade Kimónovej sestry Elpiníky to bolo jej „spustenie sa“ s maliarom Polygnótom. Sexuálna voľnosť však bola skôr výnimcočná (Plut. Cim. 4).

Rozvody boli možné, no pre ženy zložitejšie. Aj milujúcej manželke aténskeho Alkibiada mohla dôjsť treplativosť s manželovými záletmi, a tak osobne doniesla rozvodový prípis pred archonta. Táto hrozba ale sukničkára prebrala a odvedol si ju domov násilím, bez toho, aby mu v tom niekto zabránil (Plut. Alc. 8.). Otázka miesta žien v spoločnosti rezonovala najmä v Sparte. Už mýtický zákonomdarca Lykurgos sa pokúšal o výchovu žien, no vraj nedokázal, aspoň teda podľa Plutarcha, „premôct' ich veľkú neviazanosť a nadvládu“. Išlo o špecifický rys spartského vojenského zriadenia, kvôli ktorému mali ženy (za neprítomnosti manželov) značnú samostatnosť. Zdá sa, že boli omnoho slobodnejšie než ich kolegyne v iných obciach. Podstupovali tvrdý telesný tréning, ktorý ich mal pripraviť na materstvo. Tak mohla Leonidova manželka Gorgone povedať, že „len ony rodia mužov“ (Plut. Lyc. 14 – 15). Zvláštnu kategóriu správ o vzťahu k ženám tvoria diela filozofov. Jedným z vrcholov „humanistického“ prístupu k ženám je scéna zo sympózia, kde Sokrates pri pohľade na šikovnosť tanecnice s kruhmi rozvíja myšlienku blížiacu sa k rovnosti pohláv (Xen. Symp. 2.).

Platón v snahe „zreformovať spoločnosť k lepšiemu“ navrhuje občas zvláštne riešenia. Návrhy prednesené v Ústave, ako napr. spoločné vlastníctvo žien a detí, vo svojich Zákonoch akoby zjemnil. Podľa neho sú ženy zanedbávané a je nevyhnutné ich aktivity regulovať tak, aby priniesli osah štátu. Prvoradá je pritom ich materská funkcia (Pl. Leg. 781 A – D, 794 A – D). Okrem tradičného pohľadu na nevyhnutnosť priviesť na svet potomkov málokedy

Náhrobná stéla – žena (Fylonoé) sa lúči so svojím dieťaťom. Matka pravdepodobne zomrela pri pôrode. Archeologické múzeum v Aténach.

seova Penelopa alebo Hektorova manželka Andromache. Ak je Homérov svet vojen zjemňovaný utrpením žien, tak u Hésioda prevažujú čisto mizogýnné tendencie. Stvorenie ženy je preň trestom. Je sice krásna a zručná (tkáčka), no predstavuje pre muža skôr strasti a trýznivú túžbu. Toto „nešťastie mužov“ charakterizuje dokonca „psia myseľ a povaha ľstivá“. Ono „spanilé зло“, „škodlivé plemeno“ či „pohroma zlá“ je potrebné len na to, aby muž nezostal na staré kolená sám. Dokonca tvrdí, že ak sa muž ožení s milou a starostlivou ženou, pomer šťastia a nešťastia sa akurát tak vyrovná (Hes. Theog. 585, 590 – 593, 602 – 610). Podobné tendencie akoby sa zhmotnili v postave zlej a hašterivej Sokratovej manželky, Xantippy. Jeho žiaci, Platon a Xenofon, ju vykreslili ako zlostnú a utáranú semetru, kým jej manžel predstavuje obet' pokojne znášajúci výpady. Jestvovali aj jej démonickejšie verzie. Príkladom môže byť matka Alexandra Veľkého, Olympias, ktorá už za života svojho manžela Filipa, nieto ešte za vlády svojho syna, platila za mocibažnú intrigánku. Slávny dobyvatel sa celkom oprávnene stážoval, že požaduje privela za tých deväť mesiacov, čo ho nosila. (Plut. Alex. 39, 68).

počujeme o odpore k ženbe. Až v helenistickom období dochádza k istému spochybneniu tejto „povinnosti“ voči obci a vlastnému rodu. Epikuros otvorené vyhlasoval, že mudrc len zriedkakedy uzavrie manželstvo, pretože so svadbou sú spojené nepríjemnosti. To ale nebolo prejavom mizogýnie, ale skôr znakom epikurejskej filozofie, ktorá sa nerada podvoľovala nátlaku nevyhnutnosti. Epikurejci nevylučovali ženy spomedzi seba, naopak, uznávali ich rozumové kvality.

Ženy na helénskych kráľovských dvoroch pôsobia emancipovanejšie, hoci svoje postavenie a vplyv dosiahli skôr na základe svojho pôvodu či ženskými zbraňami, a teda ako matky, manželky a milenky panovníkov. Medzi nimi vynikali ženy na dvoroch v Pelle, Épire, Alexandrii či Antiochii. Do politických intríg sa zapájala manželka Ptolemaia I., Berenike (Plut. Pyrrh. 4 – 5, 10, 34). Manželka kráľa Pyrrha, Lanassa (dcéra syrakúzskeho kráľa Agathokla), od svojho záletného manžela odišla a vydala sa za iného sukničkára, Demetria Polyorkéta. (Plut. Pyrrh. 10). Osobité miesto v mužskom svete mali hetéry, niečo medzi prostitutkami a drahými spoločníčkami, resp. milenkami. Ich najvyššie kategórie boli vzdelané a žiaduce ako svoju krásou a rafinovanosťou, napr. v hudobno-tanečných kreáciach, tak aj rozhľadenosťou a vzdelaním (filozofia a rečníctvo). Hetéra Theodota bola Sokratovi partnerkou v dialógu týkajúceho sa oddaných priateľoch (Xen. Mem. 3. 11). Aténska hetéra Leontion mala byť Epikurovou milenkou a pričinila sa o povolenie jeho školy v Aténach. Nапokon žila s jeho žiakom Metrodorom, ktorému porodila dve deti. Medzi prvou generáciou epikurejcov figurovali aj ďalšie platené spoločníčky, čo medzi odporcami tejto školy pôsobilo okrem škodoradosti aj otvorené útoky a ohovárania, ktorých pravdivosť dnes nevieme potvrdiť. Príkladom vzdelanej a výrečnej hetéry bola Aspasia. Sokrates ju kládol za vzor ženám, no zasahovala do politiky a bola tiež príčinou rozvodu jej milenca Perikla. Vzťah medzi nimi poukazuje na hlbšie puto, pretože nebolo bežné, aby si partneri prejavovali náklonnosť bozkami pri rozlúčke alebo vítaní sa, ako to robili oni (Plut. Per. 24.). Čeliela tiež obžalobe z bezbožnosti, ale vďaka Periklovi bola oslobodená (Plut. Per. 32.). Výnimočnou hetérou bola i Lamia, pôvodne milenka Ptolemaia I., ktorá sa dostala do rúk mladého dobyvateľa Démetria Polyorkéta. Aj keď jej mladlosť v tom čase už odkvitala, zamilovala sa do nej. Mala naň značný vplyv, čím vzbudzovala žiarlivosť ostatných žien i mužov. Obaja sa pritom stali terčom vtipov pre vekový rozdiel medzi nimi (Plut. Demetr. 16, 27). Hetéry boli tiež predmetom kritických anekdot odsudzujúcich ich lačnosť po peniazoch a krutosť voči mužom. Takou bola Thais z Atén, ktorú necháva Plutarchos zapáliť palác perzských kráľov v Perzepole ako pomstu za vypálenie Atén (Plut. Alex. 38). Povestná bola hamížnosť hetéry Thónis, ktorú si jej pobláznený ctiteľ nemohol dovoliť. Keď sa mu prisnilo milovanie s ňou, promptne ho zažalovala, aby jej zaplatil. Spomínaná Lamia pritom súdila, že jej kolegyňa bola v práve (Plut. Demetr. 27).

Špecifické sú vyobrazenia žien v dramatických dielach. V Aristofanovej Lysistrate nájdeme všetky možné vý-

Náhrobná stéla – žena sediacia pri mužovi na hostine. Archeologicke múzeum v Pireu.

pady mužov voči ženám, rovnako ako výsmech žien na úkor mužov, značne vulgárneho charakteru. Menandrove komédie zaľudňujú viaceré typy žien, od nevinných panien cez milenky, svárlivé manželky, krásne a nedostupné hetéry až po vyslovene prefíkané neviestky. Ženám naklonený je Euripides. Jeho strhujúca Médea zosobňuje poníženú a oklamanú bytosť, ktorá obetovala všetko nevernému zradcovi a napriek všetkému, vrátane tradične proklamovanej slabosti svojho pohlavia, sa vzoprela osudu a odhodlala sa k strašnej pomste. Nielenže zahubila svojich nepriateľov, vrátane lasonovej novej manželky, ale aj vlastné deti, ktoré s ním mala. Je to vlastne popretie seba samej, forma duševnej samovraždy, pretože sa následne prepadá do zúfalstva a do samoty. Podobne aj Faidra, zmietaná vášnívou, no nemou láskou k chladnému Hippolytovi ukazuje tragicosť nenaplnených (a nevyjavencích) citov.

Pre mužov najviac nepredvídateľné a zničujúce ženské emócie azda predstavovali Bakchantky. Niečo neovládateľné v nich (hoci vyvolané božstvom), čo zahubí z rúk „šialenstvom“ pohltenej matky vlastného syna Pélea, poukazuje na svet, ktorému muži nerozumejú, nemôžu ho ovládať a čo tak v najvyššej možnej mieri porušuje zaužívané zvyklosti. Nečudo, že autor zmienených postáv v konzervatívnej aténskej spoločnosti so svojimi dielami zvyčajne prepadol. Svoje hrdinky totiž navyše bráni. Médeu necháva prednieť reč proti nerovnoprávnosti žien, ktoré musia otročiť svojim manželom. Jeho Melanippé dokazuje, že i žena má rozum, ktorý vie využívať rovnoako ako jej manžel. Priemerný divák mohol v divadle pod Akropolou ľahko rešpektovať, že vrahyňa Médea inteligenciou a duševnými schopnosťami prevyšovala svojho zradcovského a slabošského manžela lasona. Niet sa čo diviť slabému úspechu Euripidových hier u súčasníkov, o to viac ich ale akceptujeme dnes.

*Lucia Nováková
Foto: autorka*

Ešte jedno obzretie za vznikom Trnavskej univerzity, aj s autentickým svedectvom

V dokumente o našej alma mater Malý Cambridge, ako súčasť reflexie o obnovení Trnavskej univerzity v roku 1992, je krátky záber na jeden významný dokument. Je ním titulná strana parlamentnej tlače číslo 566/1992, ktorej názov zní: Návrh skupiny poslancov Slovenskej národnej rady na vydanie zákona SNR na konštituovanie univerzity so sídlom v Trnave. Prečo sa k tomu vraciám?

Celý predchádzajúci rok sme sa na našej univerzite venovali spomienkam na udalosti, ktoré viedli k vzniku Trnavskej univerzity v Trnave, a ruka v ruke s tým sme rekapitulovali obsah tridsiatich rokov, ktoré od tých čias uplynuli. K slovu sa dostalo veľa ľudí, pamätníkov z mesta, účastníkov z politických štruktúr, prehovorili bývalí rektori, vyjadrili sa historici, slovo dostalo aj súčasné vedenie. Napriek tomu pocitujem v spektri týchto vyjadrení prázdne miesto. Uvedomil som si to intenzívne a s výraznou naliehavosťou, keď sa mi do rúk dostali parlamentné dokumenty z tých čias a s nimi publikované, ale aj nepublikované vyjadrenia jedného z priamych účastníkov parlamentných rokovaní, ktorý bol, bez preháňania, ich klúčovou postavou. Súčasne som sa dostal ku korešpondencii, v ktorej ten účastník univerzite ponúkol viackrát svoje svedectvo, no zostalo, žiaľ, nevypočuté. Myslím na vtedajšieho poslanca, Trnavčana, ktorého meno figuruje medzi predkladateľmi návrhu a ktorého vtedajšie nasadenie, s ktorým bojoval za „našu vec“, mi osvedčili a potvrdili aj iní účastníci parlamentného diania v tom čase. Potvrdili jeho pozíciu „hnacieho motora“ na parlamentnej pôde. Ing. Rastislav Diovčoš. Tak sa volá a na našom osobnom stretnutí s ním, ktoré, to priznám „bez mučenia“, bolo pre nás oboch takpovediac stretnutím po rokoch (poznáme sa zo spoločných politických aktivít v deväťdesiatych rokoch), som sa mu dodatočne aj podakoval a aj ospravedlnil. Za to, že jeho svedectvo zatiaľ na našej pôde – nezaznelo. Je to škoda, pretože bolo vedené úprimnou snahou prispieť pohľadom, ktorý nemá nikto z nás, a ani historici skúmajúci dokumenty.

Očitý svedok, navyše motivovaný úsilím poodkryť oponu času, ktorá nás delí od tých pamätných chvíľ na pôde Slovenskej národnej rady, je nenhoditeľným doplnením strohej „reči“ parlamentnej tlače. Obohacuje doku-

ment o autenticitu ľudského diania, o zážitok, o ľudské nasadenie, nadšenie, ale aj o ťažkosti a zauzlenia, ktoré konečný výsledok sprevádzali. Akoby sme si pri interpretácii historických dokumentov odvykli myslieť na to, že

Zriadenie Trnavskej univerzity so sídlom v Trnave schválením zákona v Slovenskej národnej rade

Snahou tohto príspevku je podať svedectvo o tom, ako vznikla v roku 1992 Trnavská univerzita, ako ideová pokračovateľka Trnavskej univerzity založenej v roku 1635 a pôsobiacej v Trnave do roku 1777, kedy prišlo k jej presťahovaniu do Budína. Svoj príspevok začinam citáciou z listu predsedu Národnej rady Slovenskej republiky Petra Pellegriniho pri priležitosti 380. výročia založenia Trnavskej univerzity:

„Dovoľujem si prejať uznanie všetkým, ktorí prispeli k dosiahnutým výsledkom jednej z najstarších univerzít na Slovensku, a to v historickej súťaži od založenia Universitas Tyrnaviensis v roku 1635 až po dnešok. Spocitom hrdostí hodnotím podiel zákonodarného orgánu, ktorý s účinnosťou od 1.júla 1992 zákonom SNR č. 191/1992 Zb. obnovil jej činnosť.“

Chcel by som ako priamy účastník týchto udalostí podať svedectvo o nich, ako o rozhodujúcich chvíľach, ktoré vyústili do schválenia zákona o Trnavskej univerzite. Zároveň chcem dať na pravú mieru informácie niektorých „pamätníkov udalostí“, či historikov, ktorí udalosti popisujú zjednodušene, tendenčne v niečom prospech, vyzdvihujú často nepodstatné udalosti a zľahčujúco popisujú rozhodujúci moment vzniku Trnavskej univerzity, schvaľovanie zákona v SNR.

Búrlivé udalosti roku 1989 priniesli v Trnave, okrem iného, aj požiadavku na zriadenie univerzity. Táto téma bola široko diskutovaná rôznymi ľuďmi, na rôznych miestach, v rôznych inštitúciách, či len tak pri stretnutí „na ulici“. Samozrejme bola diskutovaná aj v centrálach politických strán a v pedagogických kruhoch. Reálne kontúry sa však začali čítať, keď sa iniciatívy ujal prof. RNDr. Július Kováč, CSc., využívajúc prítom svoje skúsenosti a spracoval návrh do podoby požadovanej na predloženie relevantným inštitúciám.

S kladnými stanoviskami inštitúcií už mohol byť spracovaný návrh zákona a na predloženie do Slovenskej národnej rady. Bez schválenia zákona o zriadení Trnavskej univerzity v SNR by totiž aj odborne najlepšie spracovaný návrh zostal len spomienkou na nadšenie z revolučných rokov lokálneho trnavského významu.

Súbežne sa v tomto čase uvažovalo v niektorých kruhoch o vzniku nejakej formy katolíckej univerzity, či o vzniku Akadémie Istropolitana v Bratislave. Rodiaci sa návrh na univerzitu v Trnave bol teda konkurenčným návrhom k iným návrhom. Z toho dôvodu predloženie na rokovanie do SNR formou vládneho návrhu zákona v prebiehajúcom volebnom období nemalo reálnu šancu. Jediným východiskom bolo predloženie návrhu zákona do SNR formou poslaneckého návrhu, nakoľko 9.volebné obdobie SNR bolo len dvojročné a pomaly sa končilo. Bolo treba urýchlene konáť. Tejto iniciatívy sme sa chopili dvaja, poslanci SNR (Rastislav Diovčoš a Július Brocka).

Keby bol návrh predložený len s podpismi dvoch poslancov, jeho „životnosť“ by bola veľmi krátka a dopadol by rovnako ako mnoho iných, aj keď skvelých nápadov, v archíve SNR v zložke „neprerokované“ či „zamietnuté“. Preto nám bolo jasné, že by bolo dobré získať podporu pre zákon aj od ďalších poslancov. Skôr než sme mohli začať získavať ďalších

poslancov ako spolupredkladateľov s ich podpisom pod návrhom zákona, prišlo k závažným udalostiam. Poslanecký klub KDH a celé KDH sa začalo štiepiť. Poslanec Július Brocka musel fyzicky odísť a zachraňovať rozpadajúce sa okresné štruktúry KDH. Na získanie ďalších poslancov som ostal sám, s dvoma podpismi v ruke. Napriek týmu okolnostiam som sa rozhodol pokračovať v získavaní podpory pre vznik Trnavskej univerzity. Uvedomil som si nasledovné:

- poslancov podpísaných pod návrhom na vznik univerzity musí byť čo najviac,
- musia to byť poslanci koaliční aj opoziční zo všetkých politických strán zastúpených v SNR.

Bez splnenia týchto dvoch podmienok by nebolo reálne ani zaradenie zákona na prerokovanie do výborov SNR a už vôbec nie schválenie zákona na schôdzi národnej rady. Zvolil som preto ako koaličný poslanec postup získavania podpisov najprv od opozičných poslancov a až následne od poslancov koaličných, aby návrh nebol chápán len ako koaličný, čím by sa stal v parlamente nepriehodný. Zároveň som oslovoval poslancov zo všetkých poslaneckých klubov. Výsledkom bolo získaných 23 podpisov pod návrhom zákona. Poslancov prekvapil len fakt, že podpisy boli zbierané na dve rovnocenné listiny, z ktorých jednu uchovávam spolu s inými dokumentmi tej doby. Ako ukázal čas, tento počin bol veľmi predvídatý.

Poslanci ktorí sa stali spolupredkladateľmi v štruktúre strán a hnutí zvolených do parlamentu v roku 1990:

Verejnoscť proti násiliu:

Rastislav Diovčoš, Ivan Dianiška, Karol Dubjel, Bohumil Kačmár, Ivan Ľupták, Peter Markotán (MNI), Miroslav Miček, László Nagy (MNI), Vladimír Sládeč, Peter Tatár

Krest'ansko-demokratické hnutie:

Július Brocka, Ján Masarik

Demokratická strana:

Ivan Brndiar, Mária Olejníková

Strana zelených:

Peter Sabo, Jozef Pokorný

Slovenská národná strana:

Róbert Brestenský, Viera Nosková

Komunistická strana:

Lubomír Fogaš, Milan Ftáčnik, Ján Ľupták, Ján Varjú

Maďarské krest'ansko-demokratické hnutie – Együttélés:
Štefan Harna

Návrh zákona bol teda predložený 23 poslancami SNR z celého politického spektra. S toľkými predkladateľmi už musel byť braný veľmi vážne, čo sa prejavilo aj jeho okamžitým zaradením na rokovanie a do výborov SNR.

Rokovania vo väčšine parlamentných výboroch som absolvoval ako zástupca predkladateľov ja (až na dva výbory, kde bol poslanec Július Brocka) spolu s prof. Júliusom Kováčom. Po prerokovaní vo výboroch bol návrh zákona SNR o zriadení Trnavskej univerzity so sídlom v Trnave prerokovaný na 23. schôdzi SNR dňa 25.marca 1992. S priebehom schvaľovania zákona na schôdzi je možné sa oboznámiť na adrese:

<http://www.psp.cz/eknih/1990snr/stenprot/023schuz/s023029.htm>

Schválením zákona č. 191/1992 bola zriadená Trnavská univerzita so sídlom v Trnave. Zákon nadobudol účinnosť 1.júla 1992.

S radostou už roky sledujem úspechy Trnavskej univerzity, som na ňu hrdý a teším sa z jej dobrého mena. Zároveň si myslím, že je moju povinnosťou podať svedectvo o vzniku obnovenej Trnavskej univerzity a vykryť tak „biele miesto“ v jej historii.

Rastislav Diovčoš

ony sú najmä stopou: po tom, čo tu bolo ako ľudské životné pôsobenie „vtedy“ a že toto pôsobenie malo, najmä preto, že bolo ľudské, aj svoju emocionálnu vrstvu. Hovorí sa tomu aj „zanietenie“, čo je tak trocha čechiz-

mus a po slovensky zvykneme hoviť skôr o „zápale pre niečo či za niečo“. Toto všetko čítam z textov pána Diovčoša, ktoré mám pred sebou. Ak dnes sledujeme politické dianie a jeho parlamentnú podobu, tak zá-

kladným zistením a pocitom, ktorý z takéhoto podivného „trávenia času“ vzniká, je pocit fatálneho rozdelenia politického spektra. Nech má vec akokoľvek podobu a logiku, nech je akokoľvek užitočná, o jej osude rozhodne jedno jediné: kto je navrhovateľ a z ktorého „košiara“ pochádza. A potom stačí len zdvihnutý palec aktuálneho „dirigenta“. Pozerajúc sa na návrh zákona o vzniku našej univerzity a na podpisy predkladateľov si skúšam predstaviť, ako by to – v duchu tých súčasných parlamentných rituálov – mohlo prebehnuť dnes. Kolko predsedov parlamentných politických klubov by muselo inštruovať ostatných tým povezným „palcom“? A neboli by z toho volení zástupcovia zmienení a pomýlení? Skúsim strohý výpočet: Verejnoscť proti násiliu, Demokratická strana, Krestanskodemokratické hnutie, Slovenská národná strana, Komunistická strana Slovenska, Maďarská nezávislá iniciatíva. Pri sústredenejšom pohľade na mená, a mnohých zo zúčastnených poznám osobne, si kladiem otázku: čo viedlo protagonistu Verejnosti proti násiliu a jedného z jej čelných reprezentantov Petra Tatára či Ivana Brndiara z Demokratickej strany k podpisu návrhu, ktorý podpísali aj slovenski nacionalisti a aj reprezentanti komunistickej strany, napríklad Milan Ftáčnik a Ján Ľupták? To predsa nemohlo byť len tak! Kto vyskladal takéto zošupenie a primál ho k spoločnému návrhu? Aké boli motivácie zúčastnených? Na to mi dokument neopovedá. Mlčí. A práve tu je miesto pre – svedectvo. Nech je akokoľvek osobné, teda subjektívne, je – „očité“, autentické, kryté priamou účasťou v dianí udalosti. Preto ho bolo a je treba nechať zaznieť!

Som rád, že mi Ing. Diovčoš dal súhlas, aby sme dnes, aj keď z odstupom času, za ktorý (za ten odstup) pisateľ nijako nemôže, publikovali list – článok, ktorý adresoval v roku 2016 vtedajšiemu rektorovi univerzity. Je zaujímavým svedectvom a súčasne ukazuje priazeň autora k našej alma mater, o vznik ktorej sa takou významnou mierou zaslúžil. Preto dnes článok pána Ing. Rastislava Diovčoša z apríla roku 2016 uvierjame.

René Bílik

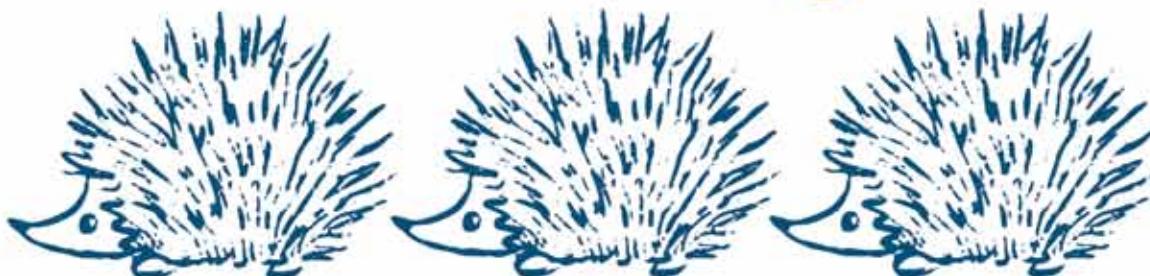

30 ROKOV UNIVERZITNEJ KNIŽNICE
TRNAVSKej UNIVERZITY

Katedra slovenského jazyka a literatúry Pedagogickej fakulty
a Univerzitná knižnica Trnavskej univerzity v Trnave

vyhlasujú pre študentov
denného štúdia
súťaž

FEJTÓ 2023 N

Krátky **fejtón** v rozsahu max. 2 strany A4 alebo kreslený **vtip** či **karikatúru** posielajte prostredníctvom vašich univerzitných e-mailových schránok na adresu **fejton@truni.sk** do 31. marca 2023.

Najlepšie príspevky budú finančne odmenené.

TEŠÍME SA NA VAŠE VTIPNÉ TEXTY A KRESBY.